

TARTU ÜLIKOOL
HUMANITAARTEADUSTE JA KUNSTIDE VALDKOND
EESTI JA ÜLDKEELETEADUSE INSTITUUT

Teele Särekanno

LOVE IT OR HATE IT:
INGLISE KEELE KASUTUS EESTI RÄPPTEKSTIDES
5MIINUSE JA NUBLU NÄITEL

Bakalaureusetöö

Juhendaja kaasprofessor PhD Kristiina Praakli

TARTU 2026

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen käesoleva lõputöö ise kirjutanud ning toonud korrektselt välja teiste autorite panuse. Töö on kirjutatud, lähtudes Tartu Ülikooli eesti ja üldkeeleteaduse instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Teele Särekanno

Lühikokkuvõte

Käesolevas bakalaureusetöös uuritakse inglise keele kasutust eesti räpptekstides artistide 5MIINUST ja nublu näitel. Töö eesmärk on analüüsida mitmekeelsuse avaldumist ja inglise päritolu elementide kasutust räpptekstides. Kuigi räppmuusikat on Eestis varasemalt käsitletud peamiselt ajaloolis-kultuurilisest vaatepunktist, on räpptekstide keelekasutus seni vähem tähelepanu saanud. Uurimistöös kaardistati esmalt räpptekstide keeleline koosseis, seejärel vaadeldi, milliseid inglise päritolu elemente tekstides kasutatakse, ning viimaks analüüsiti neid Lars Johansoni koodikopeerimise mudeli (*code-copying model*) alusel. Tulemused näitasid, et võõrkeeltest esineb tekstides enim inglise keelt ning enim kopeeritakse inglise keelest substantiive ja nimesid. Inglise päritolu elemendid avaldusid valdavalt täielike koopiatena, mis olid säilitanud oma algupärase kuju.

Võtmesõnad: räpptekstid, mitmekeelsus, koodivahetus, koodikopeerimine, inglise keel, eesti keel

Sisukord

Sissejuhatus.....	6
1. Teoreetiline taust.....	10
1.1. Keelekontaktid ja mitmekeelsus pop- ja räppmuusikas.....	10
1.2. Inglise keel mitteinglisekeelses räppmuusikas	10
1.3. Eesti räpptekstide varasem uurimine	11
1.4. Koodivahetus ja koodikopeerimine	15
1.4.1. Koodikopeerimise mudel	15
1.4.2. Koopiate omadused ja liigid	17
1.4.3. Kopeerimise põhjused.....	18
2. Valim ja meetod.....	19
2.1. Valim.....	19
2.2. Tekstide kogumine ja analüüsiks ettevalmistamine.....	21
2.3. Analüüsimeetod	22
3. Mitmekeelsus ja inglise keel räpptekstides.....	23
3.1. Räpptekstide keeleline koosseis.....	23
3.1.1. Inglise keel	24
3.1.2. Vene keel	24
3.1.3. Soome keel.....	25
3.1.4. Muud keeled.....	26
3.2. Inglise päritolu keelendid räpptekstides.....	29
3.2.1. Substantiivid	31
3.2.2. Verbid	32
3.2.3. Interjektsioonid	33
3.2.4. Adjektiivid	34
3.2.5. Nimed.....	34

3.2.6. Lühendid	35
3.2.7. Muud sõnaliigid	35
4. Inglise-eesti koodivahetus rääptekstides.....	37
4.1. Täielikud koopiad	37
4.1.1. Täielikud koopiad originaalkujul	37
4.1.2. Põhikoodi integreeritud täielikud koopiad	39
4.2. Valikulised koopiad	42
4.3. Segakoopiad	43
5. Arutelu	45
Kokkuvõte.....	49
Kirjandus.....	51
Summary	59

Sissejuhatus

Bakalaureusetöö käsitleb mitmekeelsust ja inglise-eesti koodikopeerimist Eesti artistide 5MIINUST ja nublu räpptekstides. Rääpmuusika (või *rap*¹) on 1970ndatel New Yorgis USAs hiphopikultuurist välja kasvanud globaalne muusikažanr, mida on iseloomustatud kui poollauldes muusikalises taustal esitatud rütmilist kõnet (Keyes 2004: 1; Mackey-Kallis 2024). Rääpmuusika kasvas välja ühiskonnakriitilisuse väljendamisest ning on temaatiliselt mitmekesine (Mackey-Kallis 2024). Eestisse jõudis rääpmuusika 1980ndate aastate lõpus (Vallaste 2018²).

Rääpmuusika on paljudel põhjustel uurimist vääriv ja ühiskonda peegeldav nähtus, sest see on viimastel aastatel kujunenud üheks kuulatuimaks muusikažanriks nii Eestis kui ka välismaal. Erinevalt teistest žanritest on räpp kergelt kättesaadav, aktiivne ja väheste piirangutega muusikažanr (Androutsopoulos & Scholz 2002). Räpi viimaste aastate plahvatuslik populaarsuse kasv Eestis (nt Zöbin 2017) viitab sellele, et paljud inimesed, eelkõige noored, samastuvad räpptekstides esitatud sõnumi ja temaatikaga. Seega võib räpptekstides kajastuda tänapäeva keelekasutus näiteks mitmekeelsuse ja koodivahetuse näol, mis peegeldab globaalseid mõjutusi ja nende põimumist lokaalse keeleruumiga.

Räpp on avatud žanr ja hiphopi diskursuse vorm, mis kutsub inimesi endast ja oma sotsiaalsest kontekstist kõnelema, kasutades oma sotsiaalset häält (Androutsopoulos 2002). Selle kesksed tunnused on rütmiline kõne, riimistruktuur ja tekstikesksus (Mackey-Kallis 2024). Rääpmuusikat iseloomustavad ka intertekstuaalsus (Mackey-Kallis 2024), võistluslikkus (*battle rap*) ja tugev mitmekesisus (Zöbin 2017). Tüüpilises räpplaulus vahelduvad refrääni- ja salmiplokid (ülesehitusest lähemalt Malmi jt 2016; Mayer jt 2008). Keeleliselt iseloomustavad räpptekste slängi ja argikeele kasutus, ebastandardne vormikasutus, foneetilised ja fonoloogilised eripärad (Escoto & Torrens 2012).

Mitte-inglisekeelsel räpiskeenel on räpptekstide üheks tunnusjooneks inglise keele kasutus (Androutsopoulos & Scholz 2002; Sadkouni 2022). Seda nähtust on täheldatud ka eesti räppartistide keelekasutuses (Allik 2016; Noot 2017; Noot 2019). Ka Eesti rääpmuusika on mõjutatud globaliseerumisest ja välismaistest eeskujudest (Vallaste 2018; Tamm 2021),

---

¹ Sõna *rap* pärineb pärineb 14. sajandist tõenäoliselt skandinaavia mõjutustega vanainglise sõnast *rappen* (vrd rootiskeelne *rappa*), mis tähendab tugevat löömist (to beat, drub). (Dictionary 2026)

² Eesti esimeseks räppariks võib pidada 1990. aastal 14-aastaselt avalikkuse ette tõusnud tartlast Priit Kolsarit, artistinimega Cool D-d (1976). Mõned aastad hiljem said tuntuks 1996. aastal loodud hiphopiansambel Toe Tag (G-Enka, Revo, DJ Paul Oja) ning 1998. aastal loodud A-Rühm (liikmed Cool-D, Genka, Revo, Kozy).

mistõttu võib eeldada, et inglise keelel on oluline roll ka siinsetes räpptekstides. Eelkõige kasutatakse inglise keelt kultuuriliste viidete väljendamisel. Lisaks on inglise keel identiteedi väljendusvahend (nt näidatakse end kui subkultuuri asjatundjat). Inglise keel annab laiemal võimalusel laiendada stiilirepertuaari ja demonstreerida sõnaseadmisoskuseid. (Androutsopoulos & Scholz 2002: 20–25)

Inglise keele kui globaalse levikuga *lingua franca* (Jenkins 2009: 200) mõju on tugevalt märgatav ka Eesti keeleruumis, eriti noorte keelekasutuses (Klaus 2021). Nagu näitavad viimaste aastate statistilised andmed (nt REL 2021), on inglise keel Eestis enimkasutatav võõrkeel, eriti 15–29 aastaste hulgas, kellest valdab enamik (85%) peab ennast inglise keele oskajaks (Statistikaamet 2022). Viimastel aastatel Eesti teismeliste seas läbi viidud uurimuste tulemused (nt Vihman jt 2022; Praakli 2022) näitavad, et inglise keel on teismeliste vahelises suhtluses enim kasutatav võõrkeel, mida integreeritakse eesti keelde ja mis täidab suhtluses kindlaid ülesandeid. TeKE („Teismeliste keel Eestis“) (2019–2022) uuring näitas, et kuigi inglise keel on noortekeelele iseloomulik ja prestiižne, moodustab see tegelikult keelekasutuses suhteliselt väikese osa (u 3% suulises ja 7,3% kirjalikus suhtluses) (Vihman jt 2022). Kuna räppmuusikat viljelevad ja kuulavad üldjuhul nooremagruppides inimesed, võiks arvata, et sarnased tulemused ilmnevad ka räpptekstides.

Inglise keele laialdast kasutust kinnitavad 2011. aasta rahvaloenduse tulemused (Koreinik & Tender 2013: 86–87). Inglise ja eesti keele kontakt on ajanurk märkimisväärselt intensiivistunud, kujundades tänaseks olukorra, kus inglise keel on omandanud emakeelega võrreldava funktsionaalse kaalu, kuna sellega puututakse kokku juba varases lapsepõlves. See keelekontakt avaldub mitmel tasandil, sealhulgas inglise-eesti koodivahetuses, koodikopeerimises ja põlistunud laensõnades. (Praakli & Koreinik 2020: 923–925). Ka Eesti räppmuusika on mõjutatud globaliseerumisest ja välismaistest eeskujudest (Tamm 2021). Sellises keelelises ja kultuurilises kontekstis on mitmekeelsuse avaldumine räppmuusikale omane loomulik nähtus. Räpptekstide mitmekeelsus pole juhuslik, vaid täidab kindlaid ülesandeid, olles osa žanri väljendusvahenditest.

Mitmekeelsuse ja inglise keele kasutus ei ole omane vaid suulisele kõnele, vaid ka kirjalikele tekstidele. Erinevate keelte põimimine on olnud Eesti lüürikas tavapärane nii ajalooliselt kui ka tänapäeval (Linno & Lukas 2022). Ka nüüdisaegses luules kasutatakse lisaks eesti keelele sageli vene ja inglise keelt, kusjuures mitmekeelsusel on erinevad funktsioonid, nagu kultuurilise konteksti peegeldamine ja keeltevaheliste seoste loomine (nt Lotman 2022; Linno 2022; Ventsel & Kõiva 2022).

Eesti varasemad räppmuusika ja -tekstide uuringud on keskendunud eelkõige ajaloolis-kultuurilisele kontekstile. Artikleid muusikažanri ajaloost ja positsioonist ühiskonnas on ilmunud Mürilehes (Astmäe 2019; Noot 2017; Noot 2019) ja Vikerkaares (Vallaste 2019; Allik 2016; Tamm 2021), samuti on räppmuusikat käsitletud bakalaureuse- ja magistritöödes (nt Pettai 2019; Lajal 2023; Päll 2023). Rääptekstide mitmekeelsuse jätkuvat aktuaalsust kinnitab ka selle käsitlemine teaduskonverentsidel, näiteks 2026. aasta Eesti Humanitaarteaduste aastakonverentsil, kus tähelepanu all oli nii noorteluule mitmekeelsus, naisrääpparite poeetika kui ka räpilahingute keeleline ja poliitiline mõõde (Lotman 2026; Linno 2026; Kaur & Kõiv 2026).

Rääptekstid peegeldavad mitmekeelsuse ja keelekontaktinähtuste avaldumist popmuusikas. Kuigi ka mitmekeelsust ja koodivahetust on Eestis uuritud mitmesugustes kontekstides (Verschik 2004; Praakli 2009; Kask 2021), on inglise keele osakaal ja funktsioonid Eesti räpplüürikas siiski vähe tähelepanu pälvinud. Käesolev bakalaureusetöö võtab vaatluse alla räppartistide 5MIINUST ja nublu eestikeelsed rääptekstid ajavahemikus 2017–2025, keskendudes inglise keele kasutusele rääptekstides ning analüüsides seda koodikopeerimise mudeli põhjal. Töö eesmärk on uurida inglise keele kasutust valitud eestikeelsetes rääptekstides.

Kuna rääptekstid kujutavad endast keeleliselt loovat normidest vabamat väljendusviisi, kus on tavapärane nii kõnekeele kui ka võõrkeelte, eelkõige inglise keele kombineerimine (Allik 2016), pakuvad need sobivat ainet mitmekeelsuse avaldumise analüüsimiseks. Arvestades inglise keele globaalset levikut ja kõrget prestiiži popkultuuris, ei ole selle kasutus rääptekstides juhuslik, vaid peegeldab laiemaid keelelisi ja kultuurilisi mõjuprotsesse. Sellest lähtuvalt on põhjendatud uurida, millises ulatuses ja vormis inglise keele elemente kasutatakse.

Töö eesmärgi saavutamiseks püstitan järgmised uurimisküsimused:

- 1) Millised keeled on rääptekstides esindatud;
- 2) Milliseid elemente inglise keelest kopeeritakse;
- 3) Millisel kujul inglise keel tekstides esineb?

Uurimisküsimustele vastamiseks analüüsin kümmet rääpteksti artistidelt 5MIINUST ja nublu, mis on ilmunud aastatel 2017–2025. Fookus on keeletasandil. Need tekstid moodustavad käesoleva töö andmestiku. Artistid on valitud nende populaarsuse ja isikliku eelistuse alusel.

Räppmuusikat käsitlevates allikates esinevad eesti keeles paralleelselt mõisted *räpitemkst* ja *rääptekst*. Lähtudes bakalaureuse- ja magistritöödest ning teosest „Eesti rääptekstide kogumik“ (Tilk & Aru 2006), kasutan oma töös valimi tekstidele viitamisel terminit *rääptekst*,

kuna mõiste on keskne nii artistide kasutuses, senistes koguteostes (nt Tilk & Aru 2006; Juur 2010), uurimustes (nt Pettai 2019; Päll 2023) kui ka 2026. aasta Eesti humanitaareaduse aastakonverentsil.

Käesolev töö kuulub sotsiolingvistika, täpsemalt mitmekeelsusuuringute valdkonda. Töö ei käsitle poeetika, poeetiliste võtete ega kujundkeeles küsimusi.

Bakalaureusetöö koosneb viiest peatükist. Esimeses peatükis käsitlen räppmuusika- ja tekstide tausta, täpsemalt mitmekeelsust ja keelekontakte räppmuusikas, inglise keele uuringuid mitteinglisekeelsel räpiskeenel, eesti räppmuusika uuringuid, koodivahetust ja koodikopeerimist. Teises peatükis kirjeldan valimit ja analüüsimeetodit. Kolmandas peatükis annan kvantitatiivse ülevaate räpptekstide keelelisest koosseisust ning lähemalt kirjeldan inglise keele esinemist tekstides. Neljandas peatükis analüüsin inglise päritolu keelendite avaldumisvorme Johanson'i koodikopeerimise mudeli alusel. Viiendas peatükis ehk arutelu suhestun teiste uurimustega. Järgnevad kokkuvõte, kasutatud kirjanduse loetelu ja ingliskeelne kokkuvõte.

1. Teoreetiline taust

1.1. Keelekontaktid ja mitmekeelsus pop- ja räppmuusikas

Keelekontakti all mõistetakse kahe või enama keele kõnelejate kokkupuudet (Praakli 2021). Keelekontaktid mõjutavad keele struktuuri ja suurendavad sõnavara. Keelekontaktide intensiivsus sõltub mitmetest teguritest, sh kõnelejate arvust, keelte kasutussagedusest ja staatusest, levikualast, prestiižist ning poliitilistest ja majanduslikest teguritest. Keelekontaktid mõjutavad keele struktuuri ja suurendavad sõnavara. Keelekontaktidest johtuvad muutused on loomulikud, sest kõik keeled on ühel või teisel moel omavahel kontaktis (Zabrodskaia & Kask 2017).

Keelekontaktid kajastuvad ka popmuusikas nii kirjalikes tekstides kui ka tekstide suulisel esitamisel. Popmuusikas avaldub mitmekeelsus tekstides esitaja tausta, identiteedi, keelelise loovuse ja üleilmsete võrgustikega seotuse kaudu. Selle väljendusvormideks võivad olla näiteks koodivahetus ja muud keelekontaktidest tulenevad nähtused. Popmuusikas põimuvad kohalik ja globaalne identiteet, mis võivad omavahel seguneda ning luua uudse, hübriidse muusikalise väljenduse. Sellest tulenevalt on mitmekeelsus tänapäevase popmuusika oluline ja loomulik osa, mida kasutatakse ka identiteedi väljendamiseks. (Picone 2024)

Mitmekeelsusest, keelekontaktidest ja koodivahetusest popmuusikas on kirjutatud eelkõige erinevate keelte kontekstis, kusjuures suurem osa uurimustest on avaldatud ingliskeelsetes allikates (vt Liadi 2012; Banda 2019). Rahvusvahelistes uuringutes käsitletakse laulusõnades esinevat ehk lüürilist koodivahetust (*lyrical code-switching*) koodivahetuse alamvaldkonnana. Koodivahetusel on laulusõnades teistsugused funktsioonid kui suulises ja kirjalikus kõnes: see võib olla vahend mitmekeelse identiteedi väljenduseks, globaalse publiku kõnetamiseks ja stilistilise efekti loomiseks (Picone 2024).

1.2. Inglise keel mitteinglisekeelses räppmuusikas

Räppmuusika keelsus on eelkõige huvitanud sotsiolingviste ja keeleantropolooge. Mitteinglisekeelse räpi juured ulatuvad ingliskeelsesse hip-hopi- ja räppkultuuri, mistõttu on inglise keelel žanris keskne roll. Inglise keele globaalne prestiiž ja nähtavus popkultuuris tulevad esile ka mitteinglisekeelses räpis, kus ingliskeelsed elemendid täidavad mitmesuguseid funktsioone, sealhulgas intertekstuaalseid, stilistilisi ning rütmi ja poetikaga seotud

ülesandeid. Samuti võimaldab inglise keele kasutus suhestuda rahvusvahelise räpiskeenega (Androutsopoulos & Scholz 2002).

Euroopa räpparid kasutavad oma tekstides üldjuhul emakeelt, kuid esineb ka inglise elemente ja segmente teistest võõrkeeltest. Androutsopoulose ja Scholzi (2002: 20) uurimusest nähtub, et Euroopa räpplüürika põhineb eelkõige kõnekeelel ning sisaldab ebastandardseid elemente fonoloogilisel, morfosüntaktilisel ja eriti leksikaalsel tasandil. Seejuures kasutatakse mitmesuguseid lingvistilisi vahendeid, näiteks regionaalseid ja sotsiaalseid keelevariante ning erinevatest võõrkeeltest pärinevaid elemente.

Keeleteadlane Jannis Androtsopoulus (2010: 19–43) on käsitlenud mitmekeelsuse, etnilise kuuluvuse ja žanri seoseid saksa rändetaustaga räpparite muusikas, rõhutades, et nähtus on mitmetahulisem kui pelgalt koodivahetus. Saksa räppmuusikas on rändetaustaga kõnelejate keeled teisejärgulises staatuses ning neid kasutatakse vähesel määral identiteedi väljendamiseks. Valdavalt on saksa rändetaustaga räpparite tekstid siiski saksakeelsed, mis aitab tagada võimalikult suure kuulajaskonna. Saksamaa peavoolumuusikas on mitmekeelsus tolereeritud peamiselt piiratud, sümboolse elemendina, samas kui ulatuslikum mitmekeelsus on aktsepteeritav eeskätt globaalset prestiiži omavate keelte (nt inglise, prantsuse, hispaania) puhul. Peavoolule vastanduv nišimuusika pakub seevastu rohkem võimalusi keeleliseks eksperimenteerimiseks. (Androtsopoulus 2010)

Varasemate uuringute põhjal võib öelda, et koodivahetus räppmuusikas on eri keelekontekstides viimastel aastatel hoogustunud. Ka hiljutised Soome, Hollandi ja teiste keeleruumide uurimused (nt Van Erp 2025; Rantanen 2025; Poso 2026) näitavad, et inglise keele kasutus räpptekstides on seotud identiteedi, rütmi ja poetikaga, aga ka kultuuriliste viidetega.

1.3. Eesti räpptekstide varasem uurimine

Eestis pole popmuusika mitmekeelsust akadeemilisel maastikul kuigi palju uuritud, kuid on uuritud popmuusikat teistes kontekstides. Eesti popmuusika uurimisele on lähenetud tõlkimise (Kärner 2018), popkultuuri väärtustamise (Väär 2012) ning levitamise vaatepunktist (Kaldma 2014). Lisaks on uuritud piiri konstrueerimist klassikalise ja popmuusika vahel (Järvekülg 2012). Valter Ojakäärult on ilmunud ka popmuusikat tutvustav muusikaõpik (Ojakäär 1983). Seega on popmuusikat käsitletud eelkõige muusika, kultuuri ja meediaga seotud uurimissuundadest.

Nagu eespool mainitud, sai räppmuusika uurimine akadeemilisel maastikul rahvusvaheliselt algusel 1990. aastatel (Gilbers 2025), millest üks põhjalikumaid ülevaateid on Cheryl Lynette Keyes'i (2004) teos „Rap Music and Street Consciousness“. Eestis hakati räppmuusikat viljelema alates 1990. aastatest, kuid sel perioodil oli eesti räppmuusika vähem levinud ning Eestis selle uurimisega ei tegeletud. Esimesed artiklid ja akadeemilised uurimused hakkasid ilmuma 2010. aastatel. Senistes Eesti uurimustes ja artiklites (nt Allik 2016; Vallaste 2018; Lotman 2022; Tamm 2021) käsitletakse räppmuusikat peamiselt ajaloolist ja kultuurilist konteksti, kuid räpptekstide sotsiolingvistilist analüüsi on tehtud vähe. Ka Rebekka Lotman (2022) on tõdenud, et Eesti teadustöodes on räpp vähe tähelepanu pälvinud.

Eesti räpp hakkas kujunema 1990. aastatel ning sellele aitasid kaasa tsensuuri kadumine ja infotehnoloogia kiire areng. Esimeste Eesti räpparite (Cool D, Toe Tag, A-Rühm) looming peegeldab 1990. aastatele iseloomulikke protsesse, nagu majanduskasvu ebavõrdne jaotus, tarbimiskultuuri võimendumine ja Euroopa Liiduga liitumise ettevalmistumine. Algselt järgiti suuresti USA ja Lääne-Euroopa eeskujul, mistõttu räpiti peamiselt inglise keeles. Hiljem võeti üha enam kasutusele eesti keel, hakati käsitlema kohalikke teemasid ning Eesti räppmuusikast sai iseseisev ja omapärane eneseväljendusvorm. (Vallaste 2018) Ka Daniel Tamm (2021) on tõdenud, et eesti räpp on nüüdseks oma koha ühiskonnas leidnud ja ei pea end enam tõestama. 2018. aasta paiku muutus räppmuusika loomine lühikese ajaga ülipopulaarseks. Peamiste platvormidena hakati kasutama SoundCloudi ja YouTube'i, lisaks hakati räppi rohkem ka raadio vahendusel edastama. (Noot 2019)

Rebekka Lotman (2022) on uurinud ingliskeelsest diskursusest esile kerkinud insta- ja räppluulet. Täpsemalt keskendub ta nende uute luulevormidega kaasnevatele probleemidele ja hoiakutele, tuues esile ka insta- ja räppluulele iseloomulikud jooned ja toimemehhanismid kui ka nende paiknemise Eesti kultuuriruumis. Artiklis leiti, et nii räpp- kui instaluule on läbi meedia laiendanud luuletarbijate ringi. Räpp on jõudnud traditsioonilise suulise luulega võrreldavasse positsiooni, kuigi seda ei soovita alati sellisena tunnustada. Uued luulevormid on demokratiseerinud loomeprotsessi ja muutunud arusaama luulest kui kunstiliigist.

Räpp on pakkunud huvi eeskätt tudengitele, mida näitab selle käsitlemine lõputöodes (Pettai 2019; Lajal 2023; Päll 2023). Rāpptekstide temaatika analüüs näitab, et teemad sõltuvad suuresti konkreetsest esitajast: 5MIINUSE tekstides domineerivad robustsed seksi-, alkoholi- ja narkoteemad, Küberrünnak ja Karmo loomingus tõusevad esile huumor ja loodusmotiivid, Bad Art käsitleb peamiselt kriminaaltemaatikat ning Stupid F ühendab ühiskonnakriitika ja elu positiivsemad aspektid. Kõigi käsitletud artistide loomingus ilmneb ka kohaidentiteet ja seotus kindla geograafilise paigaga, mille kaudu väljendatakse päritolu ja kodukohatunnet.

Linnakeskkond on enam esil Stupid F-i ja Bad Arti tekstides, loodusmotiivid Küberrünnaku ja Karmo loomingus, samas kui 5MIINUSE puhul esineb mõlemad. Ühisjoontena kerkivad esile ka naiste temaatika ning varjatud moraalsed sõnumid. (Pettai 2019)

Lisaks on võrreldud Eesti räpptekstide ja rahvaluule poeetikat, analüüsides erinevate artistide (nt Genka, nublu, Suur Papa, Toe Tag, Väike PD jt) loomingut ning kõrvutades seda regilaulude ja uuemate rahvalauludega. Analüüs näitab, et kõigi vaadeldud tekstitüüpide stroofika hulka kuulub refrään ning räpptekstid sarnanevad enim uuemate rahvalauludega. Neid ühendavad välteline korrapära, rõhulibistus ja neliktrohheilised meetrumid, samuti polümeetria ja rõhulised värsisüsteemid. Samas on rõhutatud, et kuna eesti räppkultuur on tugevalt mõjutatud võõrkeelsest räpist, vajaks edasist uurimist ka eesti- ja ingliskeelse räpluule poeetika võrdlus (Lajal 2023).

Kristiane Päll (BA 2020, MA 2023) lõputööd „Eesti räpluule vormivõtted 12EEK Monkey näitel“ (BA 2020) ja „Räpptekstide käsitlemine 8. klassi näitel“ (MA 2023) käsitlevad räpptekste kui luule õpilastele lähemale toomise vahendit. Magistritöös kasutati tegevusuuringus Toe Tagi ja Metsakutsu lugu „Värsiarhitektuur“ ja Toe Tagi „Kõik teavad sinust kõike“. Tegevusuuringu keskmes olid räpluulele omased jooned nagu keeleline heakõla (algriim, lõppriim), kõne- ja lausekujundite kasutamine (kordus, metafoor, võrdlus, isikustamine), uudsus, üllatus, suuline kõne, ehedus, pärisnimed ja viited (päevapoliitikale, lähiajaloole, popkultuurile). Pälli uurimuse eesmärk oli laiendada õpilaste arusaama luulest ning selleks rakendati räpptekstide näitel tegevusuuringut, kuivõrd õpilaste teadmised luulest on minimaalsed ning enim puututakse kokku ingliskeelse räpiga. Magistritöö üks järeldusi on, et just räpptekstidega on võimalik luulet õpilastele lähemale tuua. (Päll 2023)

Räpluules kohtuvad suuline ja kirjalik keel, mistõttu esineb räpptekstides palju suulise keele ilminguid. Eesti räpptekstide tüüpiliste struktuurijoonte hulka kuuluvad rohke suulise kõne kasutus, võõrkeelsete, eelkõige ingliskeelsete sõnade esinemine, inglise ja eesti keele segunemine (nt *ühel päeval täiega laavib*), prosoodiliste nähtuste kirjapanek (nt *mixx*) ning emotsioonide väljendamine tüpograafiliste võtetega (nt *LAHUTA!*). Lisaks ei järgita tekstides ortograafiareegleid. Inglise keelt esineb nii eestikeelsete sõnade kõrval kui ka eesti keele reeglite kohaselt integreerituna. Inglise keelt kasutatakse ka tähenduslikes riimpositsioonides, eelkõige lõppriimides. (Allik 2016)

Räpiskeenet on kirjeldatud nii 2017. kui ka 2019. aastal, mil räpi populaarsus oli tõusuteel nii Eesti kui ka maailma mastaabis. Mõlemast käsitlusest ilmneb tugev mõju Ameerika Ühendriikides kujunenud räppkultuurist ja seega ka inglise keelest. Samuti joonistub välja muutus hoiakutes: kui 2017. aastal seostati räppareid veel gängsteritega, siis kaks aastat hiljem

oli räpp jõudnud peavoolumuusikasse ja muutunud laiemale publikule tuttavamaks. (Noot 2017; Noot 2019)

1990. aastate alguperioodi iseloomustas eesti räppi konkreetne ja jõuline stiil, mis väljendus näiteks roppuste rohkes kasutuses, pidude, naiste ja kaklustega seostuvas temaatikas ning üleolevas, ükskõikses hoiakus. Piirangute vähesus viis aga sellise stiili ammendumiseni, mistõttu 2000. aastatel muutus tekstide olemus viisakamaks ja kunstipärasemaks. Viimastel aastatel on varasemale räpile omane robustsem stiil taas esile kerkinud. (Astmäe 2019)

Eesti popmuusika koodivahetust on käsitletud, keskendudes „für Oksana“ (nublu & Gameboy Tetris 2020) analüüsile. Koodivahetust kirjeldatakse kui „mitme keele vahel žongleerimist“, mille funktsioonideks on muu hulgas autoriteetsuse või läheduse rõhutamine, keeles puuduoleva väljendi asendamine ning prestiiži väljendamine. Koodivahetuse ulatus võib varieeruda üksiksõnast kuni terve salmini. Inglise keele kasutust seostatakse selle keskse positsiooniga muusikaruumis. Laulu on nimetatud „keeleliseks pirukaks“, mida saab mitmeti tõlgendada, ning selles toimivad marginaliseeritud ja diskrimineeritud gruppide identiteedi väljendamise vahenditena eeskätt mitmekeelsus ja provokatiivsed kujundid. (Kõiva & Ventsel 2022)

Lisaks akadeemilistele uurimustele ja artiklitele on räppmuusika teemadel ilmunud Eestis mitmeid populaarteaduslikke väljaandeid ja luulekogusid. 2006. aastal on ilmunud „Eesti räpptekstide kogumik“ (Tilk & Aru 2006), mis sisaldab kahekümne tuntud räppari loomingut, sh Kozy, Reketi, Genka, Tommyboy, Cool D jpt laulutekste ja luulet. 2015. aastal avaldas poeeträppar Kevin Poll ehk 1SILM luulekogu „Silmateade“, milles tulevad esile sotsiopolitiilised nähtused, peen huumor ning hingelisisus (Kaljuvee 2015). 2019. aastal Vesikas ja Fokin kogumiku „Sõnatants“, mis sisaldab „neile omaselt positiivsete laengutega laetud meeleolukaid värsse sõnade sidumisest kuni sporditegemiseni“ (Eesti Digiraamatute Keskus). Lisaks on Mart Juure koostatud kogumikus „101 Eesti popmuusika albumit“ toodud välja Toe Tagi album „Legendaarne“ ning Tommyboy album „?MC“ ja nende tutvustused. (Juur 2010: 132–135)

Eeltoodud uurimused näitavad, et räppmuusika keelekasutus on mitmekesine ning seda on käsitletud erinevatest vaatenurkadest. Samas on inglise keele kasutust eesti räpptekstides uuritud suhteliselt vähe. Käesolev töö püüab seda uurimislünka täita.

1.4. Koodivahetus ja koodikopeerimine

Koodivahetust on defineeritud nähtusena, kus toimub ühelt keelelt teisele üleminek ühe lausungi või vestluse piires. Nähtuse tõlgendamiseks on pakutud terminit *interferents*, kuid termini negatiivse tähendusvarjundi pärast ei soovitata seda kasutada. Inglise keeles on pakutud nähtuse kirjeldamiseks ka termineid *code-alternation*, *code-mixing*, *code-blending*, kuid neid on erinevates kontekstides kasutatud eri tähendustes. Enamasti on uurimustes kasutatud terminit koodivahetus. (Verschik 2004)

Koodivahetuse analüüsimiseks on pakutud välja erinevaid mudeleid, millest üks tuntumaid on Carol Myers-Scottoni (1993) maatrikskeele raamistiku mudel ehk MKR mudel (*matrix language frame model* ehk MLF). MKR mudeli järgi esineb kahe keele vahel asümmeetria, mis tähendab, et kontaktkeeltest esineb kõnes üht keelt rohkem, kui teist. Raamistikus vaadeldakse domineerivat keelt maatrikskeelena (MK) (*matrix language* ehk ML) ning vähemesinevat keelt sisestuskeelena (SK) (*embedded language* ehk EL). Seega toimib maatrikskeel põhikeelena, kuhu sisestatakse sisestuskeele elemente. Mudeli fookuses on lausesisene koodivahetus. (Verschik 2004)

René Appel ja Pieter Muysken (1987: 118–120) on eristanud kolme tüüpi koodivahetust: märksõnavahetused (*tag switch*), lausesisene koodivahetus (*intra-sentential*) ja lauseväline (*inter-sentential*) koodivahetus. Koodivahetuse ilmneb nende teooria järgi järgnevatel põhjustel: ebapiisav keeleoskus (*referential function*), vestlusesse kaasamine või vestlusest kõrvaldamine (*directive function*), eksprestiivne funktsioon ehk identiteedi rõhutamine (*expressive function*), vestluse tooni või tempo muutmine (*phatic function*), otseselt või kaudselt kaasatud keeltest rääkimine (*metalinguistic function*) ning keelemängude ja naljade kasutamine (*poetic function*).

1.4.1. Koodikopeerimise mudel

Kasutan töös koodikopeerimise mudelit, sest see on universaalne ja võimaldab selgelt kirjeldada inglise elementide esinemiskujusid rääptekstides. Kuna tekstides esinevad inglise keele elemendid esinesid originaalkujul, mugandatult ja hübriidvormidena, pakub mudeli raamistik selgeid printsiipe, mille alusel neid kirjeldada ja kategoriseerida.

Lars Johansoni esimene koodikopeerimise käsitlus ilmus 1993. aastal (Johanson 1993) ning sellele on järgnenud mitmeid edasiarendusi ja täpsustavaid käsitlusi (nt Johanson 2002, 2005, 2023). Koodikopeerimise mudel (*code-copying model*) kirjeldab keelekontaktidest põhjustatud

mõjusid, muutusi ja arenguid asümmeetrilises kontaktsituatsioonis (st üks keel tugevama mõjuga kui teine). Seda nähtust on traditsiooniliselt kirjeldatud erinevate terminitega (nt *laenamine*, *kompenseerimine*, *replikatsioon*, *ülekanne*, *interferents*), kuid koodikopeerimise mudel hõlmab igat tüüpi keelelist kopeerimist (Johanson 2023: 1) Mudeli eelis on see, et selle universaalsus võimaldab korraga analüüsida muutusi nii diakrooniliselt kui ka sünkrooniliselt, nii morfosüntaksis kui ka sõnavaras (Kask 2025: 83).

Johanson mudeli puhul on oluline rõhutada terminoloogiat. Johanson soovib vältida traditsioonilisi termineid nagu *laen*, *laenamine*, *koodivahetus* ja *koodisegu*, sest koopia ei ole kunagi oma originaaliga identne ja kopeerimise protsessis luuakse midagi uut. Lisaks keel, millest laenatakse, ei jää millestki ilma, samuti ei saa laenu tagastada. (Johanson 2023: 6).

Koodikopeerimise mudelis on kesksed terminid „põhikood“ (üldjuhul kõneleja emakeel, K1) ja „mudelkood“ (üldjuhul võõrkeel, K2) ning protsessi käigus lisatakse mudelkoodi koopiaid põhikoodi (Johanson 2023). Termin *kood* tähendab sotsiolingvistilist keele või keelevariandi katustermiinit (Johanson 2005: 262). Kopeerimine tähendab „ühe koodi jäljendamist teise poolt“ ning kopeerimisprotsessid võivad mõjutada nii leksikat, morfoloogiat, hääldussüsteeme, prosoodilisi tunnuseid kui ka süntaksi. Koodikopeerimine toimub koopiade ülekandmise ja vastuvõtmise teel mudelkoodist ehk primaarsest koodist põhikoodi ehk sekundaarsesse koodi (Johanson 2023: 1–2).

Koodikopeerimise protsessis sisestatakse mudelkoodist pärinev element põhikoodi struktuuris sellele vastavasse positsiooni. Sisestamine tähendab enamasti tüve või muu leksikaalse elemendi asendamist mudelkoodist pärineva koopiaga. Seejuures ei tähenda koopia sisestamine tingimata selle täielikku integreerumist põhikoodi morfoloogilisse süsteemi. Johanson käsitlese järgi toimub kopeerimine seega viisil, kus mudelkoodist pärinevad elemendid paigutatakse põhikoodis olemasolevatesse struktuursetesse „pesadesse“ (Verschik 2008: 71). Koopiade esinemine võib olla väga erinev: need võivad piirduda ühekordsete ja juhuslike kasutusjuhtudega, kuid võivad ka kinnistuda keelekasutuses ning põhjustada keelelisi muutused (Johanson 2002: 262).

Eestis on koodikopeerimisega põhjalikult tegelenud Anna Verschik (nt Verschik 2004, 2012, 2019). Kristiina Praakli on uurinud oma doktoritöös „Esimese põlvkonna Soome eestlaste kakskeelne keelekasutus ja koodikopeerimine“ soome-eesti koodikopeerimist (Praakli 2009). Helin Kask (Roosileht) on uurinud koodikopeerimist blogides ja vlogides (Roosileht 2013; Kask 2021). Suulises keeles on koodikopeerimist uurinud Helena Voolaid bakalaureusetöös „Inglise-eesti koodikopeerimine raadiojaama Sky Plus hommikuprogrammis“ (2016). Silja

Ratt on kirjutanud bakalaureusetöö teemal „Inglise-eesti koodikopeerimine Maria Rannavälja vlogides“ (Ratt 2017).

1.4.2. Koopiate omadused ja liigid

Koopiatel on neli põhiomadust: materiaalsed, semantilised, kombinatoorsed ja sageduslikud tunnused (Johanson 2023: 3). Materiaalsed omadused on üldjuhul seotud häälduse ja intonatsiooniga, semantilised omadused sõna tähendusega ning võivad avalduda näiteks tõlkelaenudena. Kombinatoorsed omadused puudutavad elementide omavahelisi seoseid keeles, näiteks sõnajärge. (Johanson 2023: 21–22) Sageduslikud omadused avalduvad elementide kasutussageduse suurenemises või vähenemises. Näiteks kasutussageduse suurenemisel võib element muutuda vähem märgatavaks, vähenemisel aga rohkem tähelepanu äratada (Johanson 2023: 21).

Koodikopeerimise raamistikus eristatakse täielikke (*global copy*) ja valikulisi koopiaid (*selective copy*) (Johanson 2023: 3) ning segakoopiaid (*mixed copy*) (Johanson 2023: 32). Täieliku kopeerimise ehk mudeli esimese astme puhul kantakse mudelkoodi üksused (st häälik, häälikujada, vaba või seotud morfeem või morfeemijada) üle põhikoodi. Enamik täielikest koopiatest on leksikaalsed üksused ja fraasid. Sellise kopeerimise puhul on kõnelejad sellest tavaliselt kõige teadlikumad. Täielik koopia sisaldab materiaalseid, semantilisi, kombinatoorseid ja sageduslikke omadusi. Selle tulemusena tekib kakskeelne lause, mis sisaldab mõlema kontaktkeele elemente. (Johanson 2023: 3)

Valikulise kopeerimise ehk mudeli teise astme puhul kantakse mudelkoodist põhikoodi üle ainult osa üksuse omadustest. See tähendab, et kopeerimine ei ole täielik ega terviklik. Valikuliselt kopeeritud kombinatsioonimustrid võivad olla näiteks sõnastruktuurid, fraasid, lausemallid, sõnajärg, fonoloogilised struktuurid, prosoodia või tõlkimise teel moodustunud vormid. Mudelkoodist võidakse põhikoodi üle kanda materiaalseid, semantilisi, kombinatoorseid või sageduslikke omadusi. (Johanson 2023: 3–4) Enamasti kopeeritakse valikulise kopeerimise puhul semantilisi omadusi ehk tähendust (Johanson 2023: 22).

Lisaks eristatakse segakoopiat, mille puhul on kombineeritud täielik ja valikuline koopia. Üks elementidest on kopeeritud täielikult ning teine valikuliselt. Enamasti on tegu liitsõnadega, mille üks osis on emakeelne, teine võõrkeelne, kuid neid võib esineda ka fraaside ja osalausekena. Üks või mitu keeleelementi on kopeeritud täielikult, ülejäänud valikuliselt. (Johanson 2023: 32) Mudel keskendub lausesisesele koodivahetusele (Kask 2025: 85).

1.4.3. Kopeerimise põhjused

Johanson on koodikopeerimise kasutamiseks toonud välja erinevaid põhjuseid. Enamasti on koodikopeerimine seotud mudelkeele atraktiivsusega, mis tähendab, et soovitakse jäljendada kultuuriliselt või poliitiliselt prestiižete mudelkoodide elemente. Samuti võib tekkida vajadus täita lünki, eriti sõnavaras (nt kui emakeeles vastavat sõna ei ole). Kopeeritavuse aste on määratud nii sotsiaalsete kui ka struktuuriliste teguritega, kuid rolli võivad mängida ka struktuurilised omadused. (Johanson 2023: 7)

Aktiivsed struktuurid on olnud sageli piisavad kopeerimisprotsessi alustamiseks. Samas on tugev sotsiaalne surve viinud ka vähem atraktiivsete struktuuride kopeerimiseni. Kui element on kopeeritud, tähendab see kas seda, et see on olnud atraktiivne või et mudelkoodi sotsiaalne mõju on olnud piisav. Mõjutajaks võivad olla ka mõlemad tegurid korraga. (Johanson 2023: 8)

Koodikopeerimise peamised põhjused on semantiline spetsiifilisus ja olulisus pragmaatilisel tasandil. Samas võib kopeerimine oleneda ka koopiatüübist. Näiteks on tänapäeva ühiskonnas kasvanud vajadus kirjeldada uusi kontseptsioone, mistõttu kopeeritakse ja kohandatakse inglise sõnu ja väljendeid. Seda eriti pidevalt muutuvates valdkondades, nt infotehnoloogia. Kontakt inglise keelega on seega intensiivne ja laiamõõtmeline. (Kask 2025: 81)

2. Valim ja meetod

Selles peatükis selgitan, kuidas uurimistöö jaoks materjali kogusin, seda töötlesin ja analüüsisin. Samuti selgitan, kuidas koostas in korpuse ja korpusandmeid märgendasin.

Kuigi räppmuusikat viljeletakse Eestis 1980. aastate lõpust alates, võtan bakalaureusetöös vaatluse alla ajaperioodi alates 2017. aastast 2025. aastani. 2017. aastal kirjutas Janno Zöbin, et räppmuusikast on saanud noorte häälekandja. Seega võib järeldada, et sellel ajaperioodil toimus muutus – räpist hakkas saama peavoolumuusika, kuigi varem oli seda sellele pigem vastandatud. (Zöbin 2017)

Eesti räppmuusika hakkas 2017. aasta paiku pälvima laiema avalikkuse tähelepanu. 2017. aastal kuulusid Eesti olulisima popmuusika edetabelisaate Raadio 2 Aastahitt³ 2017 esikolmikusse vaid räpplood: esimese koha pälv is ansambel Põhja-Tallinn lauluga „Alati olemas“, teise koha Arop lauluga „Kiki Miki“ ning kolmanda koha Naised Köögis lauluga „Aasta ema“. 2017–2018 ning 2020–2025 on edetabelite esikohtadel olnud eranditult räpplood. (Muusikaplaneet 2026) Kuna räppmuusika on Eesti popkultuuris populaarne, pakub see võimalust uurida inglise keele kasutust eesti keeles.

2.1. Valim

Bakalaureusetöö valim koosneb kümnest räpptekstist. Lähtusin nende valikul Raadio 2 Aastahiti kuulajaküsitluse põhjal koostatud edetabelitest⁴ (TOP 20) nimetatud perioodil, mille põhjal valisin mõlema artisti loomingust analüüsiks kokku kümme laulu. Raadio 2 Aastahitt sai aluseks valitud seetõttu, et tegu on Eesti vanima ja kaalukaima muusikaküsitlusega, mida viiakse läbi alates 1994. aastast ning mille raames järjestatakse raadiokuulajate osalusel 40 parimat kodumaist ja välismaist laulu (Raadio 2). Kõik valimisse kuuluvad laulud on loetletud Tabelis 1.

Valim on koostatud selektiivselt, st analüüs itav materjal on valitud põhjendatud tunnuste alusel (Kalmus, Masso & Linno 2015). Artistide lugude valikult lähtusin nii isiklikust eelistusest kui ka nende populaarsusest ja lugude tuntu susest Eesti popmuusikamaastikul. 5MIINUST (liikmeteks räpparid Päevakoer ehk Mihkel Tamm, (Estoni) Kohver ehk Kristjan Jakobson, Põhja-Korea ehk Karl Kivastik, Lancelot ehk Priit Tomsson, algusaastatel ka Venelane ehk Pavel Botšarov) hakkas tuntu susest koguma 2016. aastal (Kohlmann 2017). 2017.

³ Raadio 2 Aastahitt on iga-aastane Raadio 2 korraldatav muusikaküsitlus, mis sai alguse 1994. aastal.

⁴ Kõik Raadio 2 Aastahitt TOP 40 edetabelid on saadaval MuusikaPlaneet keskkonnas.

aastal pälvis bänd Eesti Hip-Hop Auhinnad tseremoonial uue tulija ja aasta albumi auhinna (album „Korralik Saavutus/Aasta Plaat“ (Raadio 2). Rääpar nublu (kodanikunimega Markkus Pulk) alustas tegevust 2017. aastal. 2018. aastal oli rääpar saanud üheks kuulatuimaks räppartistiks Eestis, eriti populaarseks osutus koostöös Reketiga ehk Tom-Olaf Urbiga loodud lugu „Mina ka“. (Noot 2019) Nublu lood „Mina ka“ ja „Öölaps!“ pälvisid 2018. aastal Raadio 2 Aastahiti edetabelis vastavalt esimese ja teise koha (Raadio 2 2017).

Tabel 1. Valimisse kuuluvad räpptekstid.

Teksti pealkiri	Aasta	Esitaja	Sõnade autor(id)	Keelendite arv
„Mina ka“	2018	nublu, Reket	Markkus Pulk, Tom Olaf Urb	469
„Aluspükse“	2019	5MIINUST, nublu	nublu, korea, kohver, Lancelot, Päevakoer, Venelane	445
„Peo lõpp“	2020	5MIINUST	nublu, korea, kohver, Lancelot, Päevakoer, Venelane	429
„für Oksana“	2020	nublu, Gameboy Tetris	Markkus Pulk, Pavel Botsarov	283
„Universum“	2020	nublu, Mikael Gabriel	nublu, Mikael Gabriel, OP Vuorinen, Heikki Anttonen	453
„Croissantid“	2020	nublu	Markkus Pulk	309
„Paraadna“	2021	nublu, Gameboy Tetris	Markkus Pulk, Pavel Botsarov	297
„Koptereid“	2021	5MIINUST	korea, kohver, Lancelot, Päevakoer, Venelane	345
„Mis sa tegid“	2021	5MIINUST	Lancelot, Päevakoer, kohver, korea, Venelane	484

„Ära ärata“	2023	nublu	Markkus Pulk	305

2.2. Tekstide kogumine ja analüüsiks ettevalmistamine

Kuna töö käsitleb valitud tekstide mitmekeelsust rõhuasetusega inglise keelel, oli valimi koostamisel oluline, et analüüsitavad tekstid oleksid artistide autentsed, mitte muusikakuulajate kuulmise järgi transkribeeritud ja veebi üles laetud tekstid. Tekstid kui analüüsitavad keeleandmed kogusin muusikaplatvormidelt Spotify ja YouTube. Mõlema keskkonna puhul jälgisin, et tegu oleks artistide ametliku muusikakanali (YouTube) või profiiliga (Spotify). Mõlemasse keskkonda laadivad artistid laulusõnad ise üles. Kõiki tekste kasutan nende kirjalikul originaalkujul.

Valimi tekstid koondasin koos põhiinfoga (pealkiri, aasta, esitajad ja autorid) selleks loodud tekstikorpusesse. Sellele järgnes andmete käsitsi korraldamine ja struktureerimine Microsoft Exceli keskkonnas, et andmed analüüsimiseks ette valmistada. Valimi tekstid ei eeldanud andmete puhastamist, vaid originaaltekstide kasutamist. Sisestasin laulusõnad Exceli faili, paigutades iga teksti eraldi vahelehele. Andmetöötuse esimeses etapis määrasin igale sõnale keelekategoria (vastavalt eesti keel (et), inglise keel (en), vene keel (ru), soome (fi) ning muu keel (märgitud vastava keele lühendiga)).

Andmetöötuse teises etapis keskendusin ainult ingliskeelsetele elementidele ning määrasin tekstis esineva üksuse puhul selle sõnaliigi. Sõnaliikide määramisel võtsin aluseks sõnastiku Oxford English Dictionary, sest tegemist on autoriteetse inglise keele sõnastikuga, mis võimaldab määrata keelendite sõnaliigi nende standardiseeritud kasutuse põhjal. Määrasin iga üksuse puhul selle sõnaliigi (nt substantiiv, verb, adjektiiv, pronoomen, konjunktsioon, interjektsioon). Eraldi kategooria lõin nimede, lühendite ja eitussõna jaoks. Rõhutan, et mitmed määramised võivad olla mitmeti tõlgendatavad, kuid käsitlen seda lähemalt kolmandas peatükis.

Selles andmetöötuse etapis oli kaks suuremat metodoloogilist väljakutset, mis olid seotud eelkõige märgendamise ja sõnade kokku lugemisega (probleemiks kordused). Mitmete keelendite (näiteks *džinn* ja *sorri*) puhul oli keeruline otsustada, kas tegu on eesti keeles mугanenud laensõna või hetkelise koodikopeerimisega. Samale probleemile juhiti tähelepanu projekti „Teismeliste keel Eestis“ (TeKE) andmetöötuses- ja analüüsis (vt Vihman jt 2022),

mille raames koguti andmeid noorte kirjaliku ja suulise keelekasutuse kohta. Selles analüüsis määrati ingliskeelseteks ka hästi kohanenud, eestipärase kirja-pildiga võõrpäritolu sõnad nagu *sorri*, *tšätt* ja *vaib*. Sellest lähenemisest lähtuvalt märgendan ka oma bakalaureusetöös üksuseid pigem laiemalt. See tähendab, et määran koodivahtuseks ka eestipärase kirja-pildiga inglise päritolu sõnad, kuid mille keeles kinnistumine vajab veel eraldi uuringuid.

Teine metodoloogiline väljakutse on seotud tekstides korduvalt esinevate keelenditega. Kordused võivad mõjutada inglise keele sagedust. Tekstis „Aluspükse“ korduvad refrääniosades neljal korral sõned (sa) *vaibid* ja (sa) *fiilid* (sa *vaibid*, sa *fiilid mu meelt*) ja tekstis „Mina ka“ korduvad neljal korral isikunimed Bonnie ja Clyde, tekstis „Paraadna“ kahel korral bändinimi Nirvana, tekstis „Universum“ kahel korral lühend UG (ingl *undergraduate*). Tekstis „für Oksana“ (nublu & Gameboy Tetris) esines kahel korral fraas *not gonna get us*.

Kümne analüüsitud rääp-teksti peale oli korpuse kogumaht 3819 keelelist elementi. Tekstides domineeris eesti keel, kuid sõnu paljudes teiste keelekate-gooriates (nt inglise, soome, vene keeltes ja muudes keeltes). Inglisekeelsete keelendite absoluutarv oli 114, kusjuures arvestatud on kõiki esinemisi, sh teatud elementide kordusi refrääniosades. Korduste eemaldamisel jäi alles 84 erinevat ingliskeelset elementi. Järgnev analüüs (3. ja 4. peatükis) lähtub neist elementidest ning keskendub nende esinemisvormidele ja kasutusviisidele.

2.3. Analüüsimeetod

Analüüsimeetodina kasutan kombineeritult nii kvantitatiivset kui ka kvalitatiivset analüüsi. Kvantitatiivse analüüsiga annan ülevaate rääp-tekstide keelsusest, st vastan esimesele ja teisele uurimisküsimusele: millised keeled on valitud rääp-tekstides esindatud ning milliseid elemente inglise keelest kopeeritakse. Kirjeldan, kui suur on võõrkeelte, sh inglise keele osakaal valitud rääp-tekstides.

Teise analüüsimeetodina kasutan kvalitatiivset sisuanalüüsi (Kalmus, Masso & Linno 2015), milles uurin inglise-eesti koodikopeerimist Lars Johanson-i koodikopeerimise mudeli alusel. Mudel kirjeldab koodikopeerimist kui üht keelekontaktide avaldumisvormi, keelekontaktidest tulenevat nähtust, mille eesmärk on kirjeldada keelekontaktidest põhjustatud mõjutusi, muutusi ja arenguid asümmeetrilises kontaktsituatsioonis (st üks keel tugevama mõjuga kui teine). (Johanson 2023: 1). Kvalitatiivse analüüsi eesmärk on vastata kolmandale uurimisküsimusele: millisel kujul inglise rääp-tekstides esineb. Seejuures keskendutakse koodikopeerimise tüüpidele ja nende avaldumisviisidele.

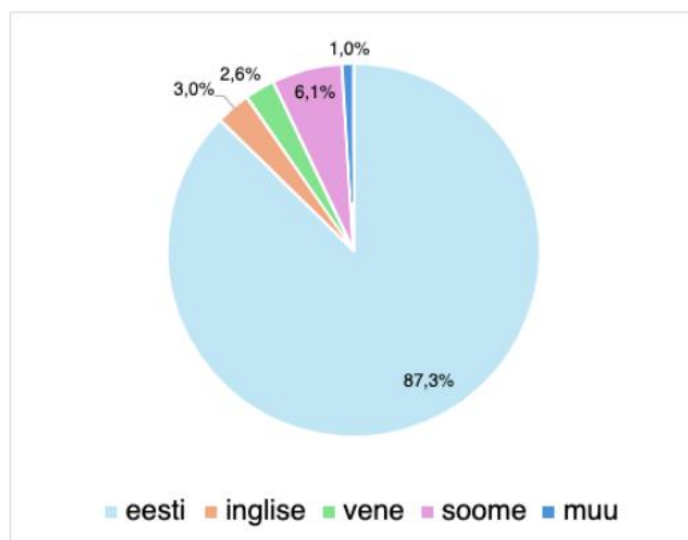
3. Mitmekeelsus ja inglise keel räpptekstides

Käesolevas peatükis esitatakse uurimuse kvantitatiivne analüüs, mille käigus vastatakse järgmistele uurimisküsimustele: millised keeled on räpptekstides esindatud ning milliseid elemente inglise keelest kopeeritakse.

3.1. Räpptekstide keeleline koosseis

Selles alapeatükis annan ülevaate valimisse kuuluvate räpptekstide keelelisest koosseisust, täpsemalt tekstide mitmekeelsusest. Eesmärk on näidata, millised keeled on tekstides esindatud. See loob tausta inglise keele kasutuse täpsemaks analüüsiks järgmistes alapeatükkides.

Kümne analüüsitud räppteksti peale kokku oli korpuse maht 3819 keelendit, millest 3333 (87,3%) oli eestikeelsed, 114 (3%) ingliskeelsed, 99 (2,6%) venekeelsed, 234 (6,1%) soomekeelsed ning 39 (1%) mingis muus keeles. Tulemused näitasid, et räpptekstide põhikeel oli eesti keel, kuid tekstid olid ülesehituselt mitmekesised, sest kasutusel olid ka muud keeled (vt joonis 1).

Joonis 1. Räpptekstide keeleline koosseis.

Eesti keel oli tekstide põhikeel, Johanson raamistiku järgi põhikood, kuid ka teistel keeltele oli tekstides selge roll. Kuna tegu oli eesti räpptekstidega, olid tekstid enamjaolt eestikeelsed. Eestikeelsete elementide koguarv oli 3333 ehk 87,3%, moodustades enamiku korpuse

andmestikust. Eesti keele puhul jäi silma rohke kõnekeele kasutus: esines partikleid (nt *a* ja *ou*), kõnekeelele omast *nud*-kesksõna lühenenud *nd*-vormi (nt *polnd*, *näind*, *võind*, *vaadand*). Tekstides esines rohkesti kõnekeelseid substantiive (nt *polt* ‘kellegi teise rõhutatult meessoost sõbra kohta’) ja verbe (nt *läägama* ‘aeglaselt töötama, venima’) Esines eri tüüpi kõnekeelset sõnamoodustust (nt *bensukas*, *muss*, *ülkupanelka*). Nende esinemist illustreerivad näited 1 ja 2. Samuti esines rohkesti mitmesuguseid nimesid: koha- (nt *Võsu*), isiku- (nt investor *Toomas*) ja tootenimesid (nt *Pirni Trip*). Kuna siinse töö fookus ei ole eesti keelel, jäid eesti kõnekeelsed väljendid käesolevast analüüsist välja, kuid väärivad edaspidi eraldi käsitlemist.

- (1) Nägin su **politi** ka, see vend on mööda („Peo lõpp“, 5MIINUST Peo lõpp)
- (2) **Ülkupanelkas** mind eostati („Koptereid“, 5MIINUST)

Korpuse kõige mitmekeelsemad tekstid olid „Universum“ (nublu ja Mikael Gabriel) ja „für Oksana“ (nublu ja Gameboy Tetris), mis olid teadlikult konstrueeritud vastavalt eesti-soome ja eesti-vene keelsetena. Need tekstid mõjutasid märkimisväärselt vene ja soome keelte osakaalu, mistõttu käsitlesin neid erijuhtumitena. Kuna tekstid olid loodud kakskeelsetena, sisaldasid need rohkem koodivaheldumist, st terviklike lausete vaheldumist muus keeles.

3.1.1. Inglise keel

Inglise päritolu keelendeid esines tekstides kokku 114 korda, millest 84 esinesid ühekordselt. Seejuures esines inglise keelt enim nublu ja Mikael Gabrieli tekstis „Universum“ (35 elementi) ning kõige vähem nublu tekstis „Ära ärata“ (üks element). Hoolimata erinevustest absoluutarvudes jagunesid inglise päritolu keelendid enamiku tekstide lõikes suhteliselt ühtlaselt, mis viitab inglise keele küll vähestele, kuid järjepidevale kasutusele. Põhjalikum ülevaade tekstides esinenud inglise päritolu keelenditest on esitatud peatükis 3.2.

3.1.2. Vene keel

Venekeelsete keelendite koguarv oli koos kordustega 99, mis moodustas 2,6% korpuse andmestikust. Üksikesinemisi oli 57. Enim esines vene keelt nublu ja Gameboy Tetrise tekstis „für Oksana“, kus venekeelsete elementide koguarv oli 89. Kuna tekst oli konstrueeritud eesti-vene kakskeelse lauluna, esines enamik (89,9%) korpuse venekeelsest sõnavarast just selles

tekstis. Teistes tekstides esines vene keele elemente üksikjuhtudel. Mõlemad keeled (eesti ja vene) esinesid tekstis pikemate fraaside või lausetena vaheldumisi. Koodide vaheldumist kirjeldab näide 3:

- (3) **А это жизнь, это карма; Привет, город Нарва; Я лечу к тебе**⁵ kolm tundi veel /.../ („für Oksana“, nublu & Gameboy Tetris)

Kolmes tekstis tulid esile vene keelest eesti keelde mugandatud keelendid. Näiteks esines venekeelne sõna *bez* (ee ‘ilma’, vn *без*) (vt näide 4). Vene keelest eesti keelde kopeeritud elementide puhul (mille puhul on mitmed eesti kõnekeeles muganenud keelendid) torkas silma, et enamiku neist moodustasid roppused: *pohhui* (ee ‘mul ükskõik’, vn *noxyū*), *tai pohh* (ee ‘ükskõik’, vn *da noxyū*), *hui* (ee ‘meeste suguelund’, vn *xyū*), *jopenpuhh* (ee ‘kurat’ vn *ёбанный* *nyx*). Nende esinemist markeerivad näited 4–7:

- (4) Karate kid **bez** mister miyagi („Koptereid“, 5MIINUST)
- (5) Essa kord läks aia taha, **pohhui** proovin veelkord („für Oksana“, 5MIINUST & Gameboy Tetris)
- (6) **Tai pohh** keegi köhib /.../
- (7) Laen akusid, varem **hui** laadisin („Croissantid“, nublu)

3.1.3. Soome keel

Soomekeelsete elementide koguarv oli koos kordustega 234, mis moodustas 6,1% korpuse andmestikust. Soomekeelseid üksikesinemisi oli 145. Siingi tuli tähelepanu pöörata asjaolule, et enamik soomekeelseid sõnu pärinesid nublu ja Mikael Gabrieli tekstist „Universum“, milles esines kokku 233 soomekeelset keelendit. Seega pärines enamik soomekeelsetest üksustest just sellest tekstist. Sarnaselt tekstile „für Oksana“ esines tekstis nii lauseülest (näide 8) kui lausesisest koodivahetust (näide 9). Näide 9 illustreerib, kuidas lähisugulaskeelte kontaktsituatsioonis võimaldab eesti ja soome keele struktuuriline sarnasus liikuda ühelt keelelt teisele sujuvalt keset lauset.

---

⁵ ee ‘See on elu, see on karma; Tere linn Narva; Ma lendan sinu juurde’

- (8) Ole lahke; **Aurinko on sun** („Universum“, nublu & Mikael Gabriel)
- (9) Kuule, mul siin kaks Soome pruuti; Kes on muidu täitsa toredad a eesti keelt **ei puhu** („Universum“, nublu & Mikael Gabriel)

Lisaks esines 5MIINUSE tekstis „Koptereid“ adjektiivina mahla või karastusjoogiga lahjendatud alkohoolse joogi nimetus *longero*, mis oli viide joogi helesinisele purgikujundusele (vt näide 10). Soome keeles on keelendi kirja pilt *lonkero*, eesti keelde mugandatult esineb see nõrga klusiiliga. Teistes tekstides soome keelt ei esinenud.

- (10) Läbi **longero** sinise taeva ma saan („Koptereid“, 5MIINUST)

3.1.4. Muud keeled

Muid keeli esines tekstides koos kordustega 39 korral ning need moodustasid 1% korpuse andmestikust. Selle kategooria alla kuulusid nii muud võõrkeelset päritolu sõnad kui ka võõrnimed. Esines prantsuse, itaalia, hispaania, ladina, jaapani, hiina, rootsi, šoti ja slaavi päritolu sõnu ja nimesid. Kõik muudest keeltest pärit keelendid ja nimed on loetletud Tabelis 2.

Tabel 2. Muudest keeltest pärit keelendid ja nimed.

Päritolukeel	Näited
prantsuse	<i>croissant, nous ne sommes pas à Paris, Renoir, Monet, adjöö</i>
ladina	<i>universum, versus, percussi, mortaal</i>
itaalia	<i>cappuccino</i>
hispaania	<i>chiquita, cava, Ibiza</i>

rootsi	<i>Kungsgatan</i>
hiina	<i>Lucy Liu</i>
jaapani	<i>Miyagi</i>
šoti	<i>Loch Ness</i>
slaavi	<i>Zlatan</i>

Selles kategoorias esines enim keelendeid prantsuse keelest, täpsemalt 13 korral ilma kordusteta. Korduste eemaldamisel jäi alles 11 erinevat prantsuse keelendit. Need olid järgmised: *croissant* (ee ‘sarvesai’), brändinimi Chanel, maalikunstnike Renoir ja Monet perekonnanimed, *adjöö* (ee ‘hüvasti, jumalaga’, fr *adieu*) ning fraas *nous ne sommes pas à Paris* (ee ‘me ei ole Pariisis’). Enim esines prantsuskeelseid keelendeid räpptekestis „Croissantid“, kus esines substantiiv *croissant* neljal korral (vt näide 11).

(11) Veel jäänd **croissantid** karantiinis; sust eemal hoidsin niigi („Croissantid“, nublu)

Sageduselt järgnes ladina keel 12 esinemisjuhuga, korduste eemaldamisel jäi alles viis erinevat ladina päritolu keelendit. Ladina päritolu keelendid ja nimed olid järgmised: *universum* (ee ‘kõik olemasolev, kogu aine ja ruum’), *Canis Major* (lõunataeva tähtkuju Suur Peni), *Percussi* (ee ‘löökpillid’, ingl *percussion*), *versus* (ee ‘vastu, vastakuti’) ja *mortaal* (ee ‘surelikkus’). Seejuures kordus tekstis „Universum“ substantiiv *universum* kaheksal korral, viidates selle kesksele rollile laulus. Ka EHAKi (Eesti humanitaarteaduste aastakonverentsi) ettekannetes rõhutati, et ladina keele elemendid on eesti räpptekestides olulisel kohal (Lotman 2026). Ladina keelendi *percussi* kasutust illustreerib näide 12:

(12) Kidra ja **Percussi**; Kuulsin juba bussi („Paraadna“, nublu & Gameboy Tetris)

Korpuses esines kolmel korral hispaania päritolu keelendeid, mida võis märgata just 5MIINUSE tekstides. Hispaania keel markeeris üldjuhul meelelahutust ja peosõnavara.

Esinesid väikest tüdrukut tähistav keelend *chiquita* (ee 'nunnu, kallis, väike tüdruk'), vahuveini nimetus *cava* ja hispaaniakeelne kohanimi Ibiza (vt näited 13 ja 14):

(13) Ma koorin su paljaks, banaani **Chiquita** („Peo lõpp“, 5MIINUST)

(14) võsu on **ibiza** ja pärnu on miami („Aluspükse“, 5MIINUST & nublu)

Muid keeli esines üksikjuhtudel. Itaalia keelt esines ühes tekstis. See tuli esile nublu ja Reketi ühisloos „Mina ka“, kus mainiti neljal korral itaalia kohvijooki *cappuccino* (vt näide 15). Üheski teises valimi tekstis itaalia keelt ei esinenud.

(15) **Cappuccino** lõhna peale tõuseb päike, mina ka mina ka. („Mina ka“, nublu & Reket)

Skandinaavia keeltest oli esindatud rootsi keel. Rootsi keele alla kuulus Stockholmis asuva tänava nimi Kungsgatan (vt näide 16).

(16) Rootsi kruiis ja **Kungsgatan** („Mina ka“, nublu & Reket).

Räpptekestides olid esindatud ka hiina, jaapani, šoti ja slaavi päritolu keelendid. Näiteks esines hiina päritolu USA näitlejanna nimi Lucy Liu, kultusfilmist „The Karate Kid“ (1984) pärit fiktsionaalne jaapanlasest tegelane mister Miyagi, järvenimi Loch Ness Šotimaal, slaavi päritolu jalgpallur Zlatan Ibrahimovići isikunimi (vt näited 17–20).

(17) Pole geenigi Lucy **Liu Korea** („Koptereid“, 5MIINUST)

(18) Karate kid bez **mister miyagi** („Koptereid“, 5MIINUST)

(19) See pole **loch ness** vaid mo big dick („Aluspükse“, 5MIINUST & nublu)

(20) Äkki skoorin, siis olen **Zlatan** („Mina ka“, nublu & Reket)

Kokkuvõttes näitasid tulemused, et kuigi valitud tekstide põhikeel oli eesti keel, olid tekstid keeleliselt mitmekesised. Mitmekeelsus avaldus peamiselt inglise, vene ja soome keele kaudu,

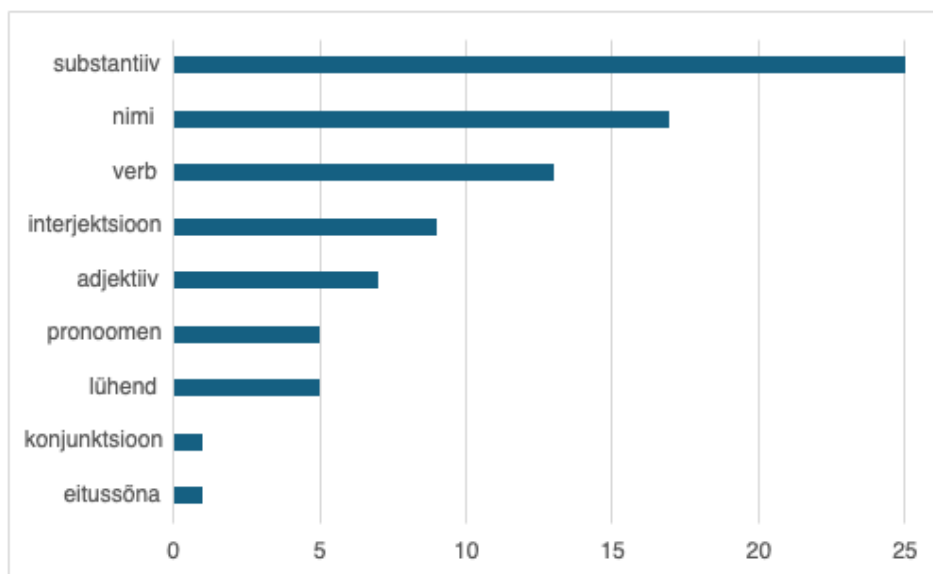
kusjuures domineerivaks võõrkeeleks oli soome keel, millele järgnesid inglise ja vene keel. Enamik soome keelt pärines tekstist „Universum“, kõikide tekstide arvestuses esines enim inglise keelt. Teised keeled esinesid märksa harvem ning enamasti üksikute nimede ja viidetena, kuid ka neil oli tekstides oma roll, näiteks globaalse popkultuuriga suhestumine. Seega ei ole mitmekeelsus juhuslik, vaid erinevad keeled täidavad räpptekestides selgelt eristatavaid funktsioone. Tekstid „Universum“ ja „für Oksana“ olid erandid, kuna need on teadlikult konstrueeritud kakskeelsete tekstidena. Samas pakkusid need head võimalust vaadelda mitmekeelsuse ja keelelise mitmekesisuse avaldumist räpptekestides.

Eesti põhikoodiga tekstidest osutus kõige mitmekesisemaks „Koptereid“, mis sisaldas rohkelt eri keeltest pärinevaid keelendeid ning nimesid ja jääb keelendite tähenduse osas kohati krüptiliseks, olles kõigi lekseemide tähenduse osas mõistetav vaid teksti loojatele. Kui 5MIINUSE tekstides oli eri keelte kasutamine pigem ühtlaselt jaotunud, siis nublu loomingus ilmnis suurem varieeruvus: osades tekstides esines vaid üksikuid võõrkeelseid elemente, samas kui teised tekstid olid selgelt kakskeelsed.

3.2. Inglise päritolu keelendid räpptekestides

Kuna bakalaureusetöö keskmes on inglise keel räpptekestides, keskendun selles peatükis teisele uurimisküsimusele: milliseid elemente inglise keelest eesti keelde kopeeritakse. Nagu peatükist 3.1. ilmnis, oli ingliskeelsete keelendite osakaal küll väike (3% andmestikust), kuid nende kasutus järjepidev. Sarnane tendents avaldus ka TeKE („Teismeliste keel Eestis“) noortekeele uurimuses, kus ingliskeelseid lausungeid moodustas noorte suulises keelekasutuses 3,3% (Vihman jt 2022).

Ingliskeelsete keelendite absoluutarv kõikide tekstides oli 114, millest korduste eemaldamisel kaasasin analüüsi 84. Substantiive esines ilma kordusteta kokku 26, verbe 13, interjektsioone üheksa, adjektiive seitse, pronoomeneid viis, üks eitussõna ja konjunktsioon. Siit järeldus, et ka räpptekestides kopeeritakse inglise keelest enim substantiive, millele järgnesid verbid ja adjektiivid. Muid sõnaliike esines üksikjuhtudel. Lisaks esines 17 nime ja viis lühendit, mida vaatlen eraldi. Inglise keelt esines kõikides tekstides, kuid eri tekstides eri määral ja eri ülesannetes. Inglise keelt kasutasid nii 5MIINUST kui nublu ning see on oluline keeleline ressurss mõlema artisti jaoks. Inglise päritolu keelendite jagunemist sõnaliikide lõikes markeerib joonis 2.

Joonis 2. Inglise päritolu keelendite jagunemine sõnaliigiti.

Inglise päritolu keelendite puhul on oluline puudutada ka nende funktsioone räpptekestides. Soome üliõpilaste bakalaureusetöodes on inglise elementide peamiste funktsioonidena välja toodud huumori edastamine ja tänavakultuuri rõhutamine (Poso 2026), samuti parem kõla, sujuvam rütm ja suurem vabadus keelemängudeks (Rantanen 2025). Lisaks märgib David Diallo (2015: 40–41), et räppmuusikas on tavapärane toetuda varasemale räplüürikale ja kultuurilistele viidetele, et luua uusi tähendusi ning tugevdada intertekstuaalsust. Sellised viited võimaldavad tõlgendada varasemaid tekste ja avardada kuulaja kultuurilist ning muusikalist kogemust.

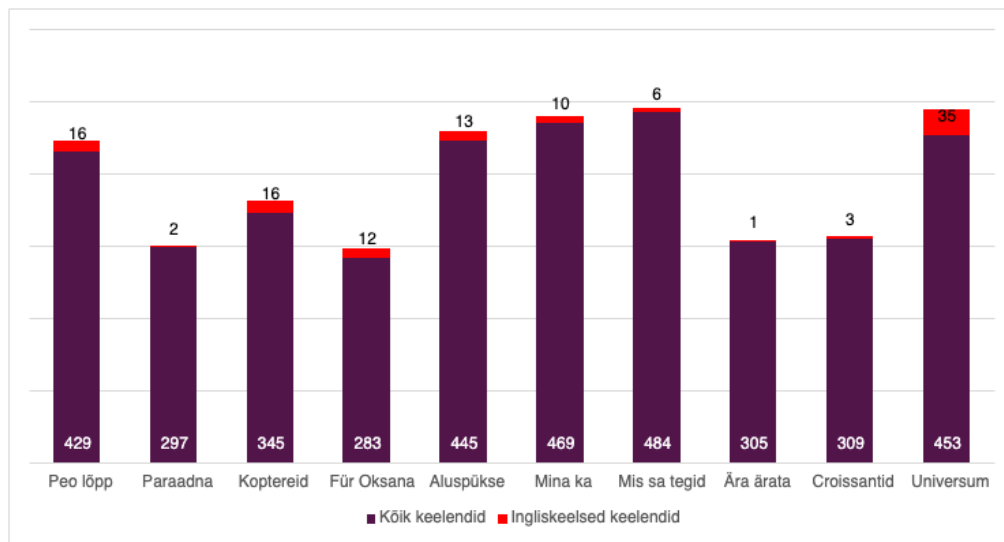
Sarnaseid funktsioone täitsid inglise elemendid ka minu andmestikus. Näites 21 kasutati ingliskeelset fraasi keelemänguliselt, sidudes see 5MIINUSE artisti Päevakoera nimega. Samuti võis nublu tekstides esinev lõunaafrika päritolu onomatopoeetiline sõna *skrrrr* markeerida üleilmsesse räpiskeenesse kuulumist (vt näide 22). Näites 23 ilmnes aga viide Ameerika popkultuurile läbi näitlejanna Megan Foxi. Funktsioonid on aga omaette uurimisteema, mida tuleks vaadelda edasistes uurimustes.

(21) **Shine the light, koer**, Canis Major („Koptereid“, 5MIINUST)

(22) Väga tore, polnd plaaniski (**Skrrrrr**) („Croissantid“, nublu)

(23) Tundub solid saak nagu **Foxi Megan** Renoos („Peo lõpp“, 5MIINUST)

Järgnevalt vaatan sõnaliikide lõikes, milliseid inglise keelendeid tekstides esineb. Jaotus võib olla tinglik, sest mitmete elementide sõnaliigiline kuuluvus võib olla mitmeti tõlgendatav, näiteks hüüatuste ja lühendite puhul (nt *ay* ja *skrrrr* nublu tekstides). Joonisel 3 on esitatud ingliskeelsete keelendite esinemisarv igas rääptekstis.

Joonis 3. Ingliskeelsete keelendite esinemisarv rääptekstides.

3.2.1. Substantiivid

Kokku esines valimis 26 erinevat substantiivi. Seega moodustasid substantiivid umbes veerandi inglise päritolu keelenditest. See läheb kokku varasemate uurimustega (Rantanen 2025; Poso 2026), mis näitasid, et ka rääptekstide puhul kantakse enim üle substantiive. Tekstides esinesid järgmised substantiivid: *homeboy* (ee ‘kodukandipoiss, semu’), *fade-out* (ee ‘hajuma, hääbuma, aeglaselt kustuma’), *pin* (PIN-kood ehk isiku ainuomane ja üksnes talle teada olev numbrikombinatsioon, mis aitab isikut tuvastada), *gintoonik* (ingl *gin tonic* ehk ‘teraviljaviin segatuna toonikuga’), *puppet master* (ee ‘nukumeister’), *gäng* (ingl *gang* ehk ‘seadusvastaselt käituv kamp’), *bank* (ee ‘pank’) *mister* (ee ‘härra’), *slap contest* (ee ‘laksuvõistlus’), *kid* (ee ‘laps’), *spandex* (ee ‘elastaan’), *spiido* (ingl *speedo*, ee ‘meeste ujumispüksid’), *superhero* (ee ‘superkangelane’), *light* (ee ‘valgus’), *gin* ja *džinn* (ee ‘kadakamarjadega maitsestatud teraviljaviin’), *toonik* (ingl *tonic* ehk ee ‘aromatiseeritud ja maitsestatud jook kangete alkoholsete jookide lahjendamiseks’), *dick* (ee ‘meeste suguelund’),

data (ee ‘andmed’), *tehno* (ingl *techno* ehk ‘levimuuskastiil’), *zombie* (ee ‘elustatud laip või elutuna paistev inimene’), *flopi* (ingl *floppy disk*, ‘magnetiline andmekandja’), *cafe* (ee ‘kohvik’), *lova* (ingl *lover* ehk ee ‘armastaja, armuke’) ja *mama* (ee ‘ema’). Keelend *gäng* esines erinevates tekstides kokku kahel korral.

Enamik substantiive pärinesid 5MIINUSE tekstidest (21 esinemist). Temaatiliselt väljendati inglise substantiividega sotsiaalseid rolle (nt *mama*, *homeboy*, *kid*, *gäng*; vt näited 24 ja 25), meelelahutust ja muusikat (nt *fade out*, *slap contest*, *tehno*, *flopi* ja *data*; vt näide 26). Enim tuli neid esile tekstis „Koptereid“, kust pärinesid mitmed fantaasia ja popkultuuriga seotud nimisõnad nagu *zombie*, *superhero* ja *puppet master* (vt näide 27). Inglise keelest laenatud elemendid olid üle kantud kas terviklikult või integreeritud kujul, kuid seda käsitlen täpsemalt neljandas peatükis.

(24) Sul **homeboyd** on õues ja sul nendega on vedand („Peo lõpp“, 5MIINUST)

(25) Tuline suurte relvade **gäng** („Aluspükse“, 5MIINUST & nublu)

(26) **Data** mahub ära aint vanakooli **flopile** („Mis sa tegid“ 5MIINUST)

(27) Kui laval on proše ma **superhero** („Koptereid“, 5MIINUST)

3.2.2. Verbid

Tekstides esines 13 erinevat inglise päritolu verbi: *text hit send* (ee ‘sõnumit kirjutama ja saatma’), *zoom inni* (ee ‘sisse suumima ehk kujutist või kuva suurendama’), *shine a light* (koer) (esinejanimi Päevakoer), *they’re not gonna get us* (ee ‘nad ei saa meid kätte’), *I made it* (ee ‘ma sain edukaks’), *love it* (‘armasta seda’), *hate it* (ee ‘vihka seda’), *let’s go* (ee ‘liigume, hakkame pihta’). Üksikverbidena esinesid verbid *vaibima* (ingl *to vibe* ehk ‘head meeleolu tundma’) ja *fiilima* (ingl *to feel* ehk ‘tundma’). Verbid jagunesid artistide lõikes võrdselt, mis viitab nende sarnasele kasutusmustrile mõlema autori loomingus.

Enamik verbe esines kinnistunud ingliskeelsete verbifraasidena, mitte üksikute põhikoodi integreeritud verbidena. Sellest järeldub, et verbid toimivad rääp tekstides stilistilise ja intertekstuaalse ressursina. Vaid üksikud verbid nagu *vaibima* ja *fiilima* (vt näide 28) esinesid eesti keelega kohandatud kujul.

(28) Sa **vaibid**, sa **fiilid** mu meelt („Aluspükse“, 5MIINUST & nublu)

Näited 28 ja 29 illustreerivad emotsioonide väljendamist ja meeleolu, samas kui näited 30 ja 31 annavad edasi kinnistunud verbifraase. Samuti tuli nähtavale seos tänapäevale omase digikultuuriga (vt näide 32).

(29) **Love it or hate it** („Universum“, nublu & Mikael Gabriel)

(30) **Mama I made it** („Universum“, nublu & Mikael Gabriel)

(31) **Not gonna get us** („für Oksana“ nublu & Gameboy Tetris)

(32) Või talle adjöö, niiet **text hit send**, kööga („Peo lõpp“, 5MIINUST)

3.2.3. Interjektsioonid

Interjektsioone esines ilma kordusteta üheksal korral. Interjektsioonide alla kuulusid siinses uurimistöös inglise päritolu hüüdsõnad ja hüüatused, mille nimetus ingliskeelsel hiphopi maastikul on ka *ad-lib*⁶. Tegu on eelkõige improviseeritud hüüatustega, mis võivad olla nii partiklid, häämitsused kui ka kindlad fraasid (Maher 2018). Tekstides esinesid järgmised interjektsioonid: *yea* (ingl *yeah*), *yeah* (kahes erinevas tekstis), *ay*, *brr*, *brrk* ja *wuu*. Lisaks esines viisakusvormel *sorri* (ingl *sorry*, ee ‘vabandust’) (vt näide 33).

(33) **Sorri** ma ei joo nii odavaid asju enam („Mis sa tegid“, 5MIINUST)

Enamik tekstides esinenud interjektsioone saab liigitada *ad-libid*’e alla, kuna nende peamine funktsioon ei ole sisulise tähenduse edasiandmine, vaid rütmi, emotsiooni, intensiivsuse ja performatiivse energia loomine. Sellised hüüatused on iseloomulikud just hiphopi- ja räpidiskursusele ning jäljendavad sageli suulist ja improvisatsioonilist esituslaadi. Näiteks saab mitmeid interjektsioone seostada *ad-libide*’le omase positiivse afekti loomise (vt näide 34) ja rütmilise intensiivistamisega (vt näide 35). Hüüdsõnu esines mõlema artisti tekstides, kuid nublu tekstides tulid esile nende suurem osakaal ja variatiivsus. Enim interjektsioone esines tekstis „Universum“ (viis erinevat), teistes tekstides esines neid mõnel üksikul korral.

---

⁶ Tuleb ladina sõnast *ad libitum*, tähendab eesti keeles ‘soovi kohaselt, oma äranägemisel’ (Võõrsõnade leksikon 2012).

(34) **Ay**, Taikajuomaa meis molemmis (**yeah**) („Universum“, nublu & Mikael Gabriel)

(35) **Brr**, hallo, **brrk** („Universum“, nublu & Mikael Gabriel)

3.2.4. Adjektiivid

Inglise päritolu adjektiive esines seitsmel korral. Esinesid järgmised adjektiivid: *solid* (ee ‘kindel’), *chill* (ee ‘pingevaba, rahulik’), *non-stop* (ee ‘lõppematu’), *big* (ee ‘suur’), *minimal* (ee ‘minimaalne, vähim võimalik’), *sick* (ee ‘haige’) ja *fantastic* (ee ‘fantastiline, suurepärane’). Nagu näha, väljendasid adjektiivid peamiselt positiivset hinnangut ning kandsid sageli maskuliinset, ennast kehtestavat tooni (vt näited 36–38). Inglise päritolu adjektiivid olid omased eelkõige 5MIINUSE tekstidele, nublu tekstides esines neid vähesel määral.

(36) Tundub **solid** saak nagu Foxi Megan Renoos („Peo lõpp“, 5MIINUST)

(37) Olen kapten **chill** kuni fifa läägab („Koptereid“, 5MIINUST)

(38) **Fa-fantastic**, mä teen parhaani („Universum“, nublu & Mikael Gabriel)

3.2.5. Nimed

Tekstides esines kokku 17 nime: nende hulgas seitse isiku-(Megan Fox, Shaggy, Houdini, Winslet, Lancelot, Bonnie ja Clyde), kuus firma-(MEM Café, Schweppes, Coca-Cola Plaza, Tesla, Megazone, Airbnb), üks bändi- (Nirvana), koha- (Miami), arvutimängu- (FIFA) ja laevanimi (Titanic). See näitab, et tekstid olid tihedalt seotud kultuuriliste viidetega. Viited näitlejatele ja muusikutele löid silla globaalse popkultuuriga (vt näide 39), samas kui firmanimed viitasid tarbimiskultuurile ja isiklikele kogemustele (vt näide 40).

(39) Lova lova, olen vibuga **Shaggy** („Peo lõpp“, 5MIINUST)

(40) Ja **Airbnb** tuli megasuure rõduga („Universum“, nublu & Mikael Gabriel)

Nimede kasutus polnud samuti juhuslik, vaid täitis tekstides kindlaid eesmärke: näiteks demonstreeriti teadlikkust globaalses pop- ja räppkultuuri kohta ning paigutati end selle diskursusesse (vt näide 41). Samuti väljendati oma identiteeti ja kuuluvust räppartistina (vt

näide 42). Kui isikunimesid võis täheldada rohkem 5MIINUSE tekstides, siis firmanimed tulid esile nublu tekstides.

(41) võõris teeb **winsleti** moodi spagaati („Aluspükse“, 5MIINUST & nublu)

(42) Rüütel **Lancelot** te gäng loeks ammu („Koptereid“, 5MIINUST)

3.2.6. Lühendid

Tekstides esines kokku viis lühendit, mis kõik pärinesid nublu ja Mikael Gabrieli loost „Universum“. Esinesid lühendid UG (võimalik tähendus *undergraduate* ehk ‘bakalaureuseõppe tudeng’), BPM (*beats per minute* ehk ‘lööki minutis’), EDM (*electronic dance music* ehk ‘elektrooniline tantsumuusika’), VVS (*Very Very Slightly Included*, termin teemanti läbipaistvuse kohta) ja GPS (*global positioning system* ehk ‘satelliitnavigatsioonisüsteem’). Lühendite kasutus võib viidata spetsiifilistele teadmistele, samuti võib neid tõlgendada stilistiliste vahenditena. Lühendite BPM ja EDM kasutus näitasid selgelt teadmisi elektroonilise tantsumuusika ja muusikalooma kohta (vt näited 43 ja 44).

(43) Nublu palju mul on **BPM**? („Universum“, nublu & Mikael Gabriel)

(44) Onks tää räppii vai **EDM**? („Universum“, nublu & Mikael Gabriel)

3.2.7. Muud sõnaliigid

Muude sõnaliikide esinemine valimis oli väike, neid esines üksikjuhtidel ja tervikfraaside koosseisus (vt näited 45 ja 46): pronoomenid (*I, they, us* ja *it*) esinesid viiel-, eitussõna *not* ning konjunktsioon *or* fraaside ja lausete koosseisus ühel korral.

(45) not gonna get **us** („für Oksana“, nublu & Gameboy Tetris)

(46) Mama **I** made **it** („Universum“, nublu & Mikael Gabriel)

Kokkuvõtteks oli inglise keelendite osakaal tekstides küll väike, kuid nende kasutus selgelt struktureeritud. Inglise keel koondus peamiselt refrääni ning seostus kindlate teemavaldkondadega, nagu emotsioonide, pidutsemise, digikultuuri ja globaalse räppkultuuri väljendamine. Enim kanti üle inglise substantiive ja inglise päritolu nimesid. See näitab, et inglise keel pole tekstides juhuslik, vaid täidab olulist stilistilist ja tähendust loovat rolli. Inglise päritolu keelenditega paigutati end globaalse hiphopikultuuri konteksti ning loodi seoseid noortekultuuriga.

4. Inglise-eesti koodivahetus rääptekstides

Eelneva analüüsi põhjal võib järeldada, et kuigi inglise päritolu keelendeid esineb tekstides suhteliselt vähe, on nende kasutamine läbiv ja stabiilne. Selles peatükis on fookus inglise keelest kopeeritud elementide esinemiskujul rääptekstides, et vastata kolmandale uurimisküsimusele: millisel kujul inglise keel rääptekstides esineb. Selleks, et inglise elementide esinemist kirjeldada, kasutan Johanson koodikopeerimise mudelit, kuna mudel võimaldab kirjeldada selgete printsiipide alusel elementide mudelkoodist põhikoodi toomist. Analüüsis kasutan kvalitatiivset lähenemist.

4.1. Täielikud koopiad

Nagu peatükis 2.4.1 mainitud, kopeeritakse täieliku kopeerimise puhul elemendi kõiki omadusi: materiaalseid, semantilisi, kombinatoorseid ja sageduslikke. Täielikult kopeeritud elemendid saavad olla üksiksõnad, fraasid või ka terviklikud laused ning need esinevad põhikoodis (eesti keeles) originaalkujul või eesti keelde mugandatud kujul. Seotud morfeemide kopeerimine on vähem levinud. (Johanson 2023: 18) Kopeerimise põhjuseks võib olla näiteks keelendi atraktiivsus. Atraktiivseks elemendiks peetakse elemente, mis on kergesti äratuntavad ja mille puhul on olemas üheselt mõistetav seos sisu ja väljenduse vahel. Täielikel koopiatel on enamasti spetsiifiline tähendus. Seega võib täieliku kopeerimise põhjuseks pidada asjaolu, et põhikoodis ehk keeles, millesse element kopeeritakse, puudub sama tähendusvarjundiga vaste või puudub vastav element täielikult. (Johanson 2023: 7)

4.1.1. Täielikud koopiad originaalkujul

Enim esines tekstides täielikke koopiaid originaalkujul, mida oli 65. See tähendab, et nende puhul oli kombineeritud kõiki koopia põhiomadust ning need ei olnud eesti keelde integreeritud morfoloogiliselt või fonoloogiliselt. Täielikud koopiad esinesid sageli nominatiivis (vt näited 47 ja 48).

(47) Mu nimi härra **bank** mitte mister rott („Koptereid“, 5MIINUST)

(48) See pole loch ness vaid mo **big dick** („Aluspükse“, 5MIINUST ja nublu)

Ka inglisekeelsed sõnad *zombie* ja *superhero* esinesid tekstides originaalkujul (vt näited 49 ja 50). Keelendile *zombie* on küll eesti keeles vasted *sombi* ja *zombi* (Sõnaveeb 2026), kuid levinum on originaalvorm *zombie*. *Superhero* vaste eesti keeles oleks *superkangelane*, kuid tõenäoliselt sobitus kompaktne inglise keelend teksti paremini.

(49) Jääd on täis vann, ma ärkav **zombie** („Mis sa tegid“, 5MIINUST)

(50) Kui laval on proše ma **superhero** („Koptereid“, 5MIINUST)

Lisaks esines substantiivfraase nagu *puppet master* (ee ‘nukumeister’) ja *slap contest* (ee ‘laksuvõistlus’) (vt näited 51 ja 52), mis säilitasid oma algupärase struktuuri. Samas on fraasidele lisandunud eesti omadussõnalised täiendid (nähtamatu, vene). Nende integreerumine on süntaktiline, mitte morfoloogiline. Nende fraaside kopeerimise põhjuseks võib olla tõsiasi, et neil puudub eesti keeles täpne vaste.

(51) Nähtamatu **puppet master**; Rüütel Lancelot („Koptereid“, 5MIINUST)

(52) Vene **slap contest** lahtise käega („Koptereid“, 5MIINUST)

Tekstides tuli esile ka originaalkujul terviklikult kopeeritud verbifraase. Näiteks fraasid *let's go* ja *I made it* (vt näide 53) on selgelt kinnistunud inglise verbifraasid, mis säilitasid täielikult ingliskeelse kuju. Verbifraasid *love it* ja *hate it* (vt näide 54) esinesid samuti morfoloogiliselt kohandumata originaalkujul.

(53) huudan: “**Mama i made it**” /.../ **let's go** („Universum“, nublu & Mikael Gabriel)

(54) **Love it or hate it** („Universum“, nublu & Mikael Gabriel)

Fraas *not gonna get us* on esines samuti originaalkujul, kuid siinkohal on oluline rõhutada, et tegu on intertekstiga, mis pärineb teisest kontekstist. Fraas on üle võetud vene popduetti t.A.T.u laulust „Not gonna get us“ (2002). Lisaks on tegu koodivaheldusega, mitte üksikute elementide kopeerimisega.

Verbifraas *text hit send* (vt näide 55) on ingliskeelne käskluse- või tegevusejada ning samuti täielik koopia. *Text* tähendab siinses kontekstis ‘kirjuta sõnum’ ning *hit send* ‘vajuta, saada ära’.

(55) Või talle adjöö, niiet **text hit send**, kööga („Peo lõpp“, 5MIINUST)

Nimedele oli omane algupärase kirja pildi säilimine ning nendele ei kohaldu eesti kirjakeele reeglid (vt näited 56 ja 57). Samas oli näiteks Megan Foxi puhul ees- ja perekonnanimi vastupidises järjestuses (vt näide 58). Selline nimede järjestus on omane Eesti kõnepruugile. Näites 55 on näha ka originaalkujul esinevat inglise adjektiivi *solid* (ee ‘vastupidav, korralik’).

(56) Lova lova, olen vibuga **Shaggy** („Peo lõpp“, 5MIINUST)

(57) Nagu **Bonnie** ja siis **Clyde** läbi öö („Mina ka“, nublu & Reket)

(58) Tundub solid saak nagu **Foxi Megan** Renoos („Peo lõpp“, 5MIINUST)

Täielikeks originaalkujul koopiatega saab pidada ka interjektsioone. Kuna tegu on üldjuhul improviseeritud hüüatustega, esinesid need originaalkujul (vt näited 59 ja 60).

(59) Tai pohh keegi köhib, **yeah** („Croissantid“, nublu)

(60) Kuukivikesed loovad atmosfääri õdusa (**brr**) („Universum“, nublu & Mikael Gabriel)

4.1.2. Põhikoodi integreeritud täielikud koopiad

Täielikud kohandatud koopiad on mudelkoodist põhikoodi üle võetud ning kohandatud põhikoodi grammatilisele struktuurile vastavalt. Morfoloogilise kohandamise puhul on lisatud kopeeritud elemendile põhikoodi grammatiline tunnus afiksile näol ning selliseid koopiaid esines andmestikus seitsmel korral. Hästi illustreerib morfoloogilist kohandumist keelend *homeboyd*, (ee ‘kodukandipoiss, semu’) kus inglise sõnale oli lisatud mitmuse tunnus *-d* (vt näide 61). Samuti oli morfoloogiliselt kohandatud keelend *spandex* (ee ‘elastaan’), kuhu oli lisatud eesti alaleütleva tunnus *-le* (vt näide 62). *Spiido* (ee ‘meeste ujumispüksid’) oli integreeritud häälikuliselt.

(61) Sul **homeboyd** on õues ja sul nendega on vedand („Peo lõpp“, 5MIINUST)

(62) Pole mul keepi kas **Spandexil spiidot** („Koptereid“, 5MIINUST)

Tallinna kohviku nimi MEM Café esines inessiivis ning keelend oli integreeritud tsitaatsõnana (näide 63):

(63) kardin ette, uks lukku nagu **MEM Café's** („Ära ärata“, nublu)

Inglise keelest ülekandmine võib toimuda ka fonoloogiliselt ja ortograafiliselt. Fonoloogilise kohandamise puhul sobitatakse mudelkoodist üle võetud koopia põhikoodi hääldussüsteemi ning ortograafilise kohandamise puhul muudetakse keelendi kirja pilt põhikoodi kirja pildile vastavaks. Selliseid koopiaid esines tekstides kaheksal korral. Seda nähtust illustreerib näide 64, kus *džinn* oli kantud kirja pilti üle häälduspärasel kujul *dž*, samas kui originaalkujul oleks keelendi kirja pilt *gin*. Samas elemendis oli fonoloogiliselt integreeritud ka *toonik*, mille originaalkuju oleks *tonic*. Selle keelendi puhul oli lisandunud vokaal *o* ja lõpus asetsev konsonant *c* oli asendunud konsonandiga *k*.

Fonoloogilist kohandumist on näha ka näites 65, kus ingliskeelse sõna *gang* vokaal oli mugandunud eestipärasele hääldusele vastavaks kujuks *gäng*. Selline kohandumine on ootuspärane, kuna inglise /æ/-häälikut tajutakse ja edasi antakse eesti keeles sageli vokaaliga *ä* (Jõgi 2014).

(64) **Džinn toonik** tõstab vererõhku („Mina ka“, nublu & Reket)

(65) tuline suurte relvade **gäng** („Koptereid“, 5MIINUST)

Juba vaadeldud fraasis *spandexil spiidot* (näide 62) on näha ka koopiat *spiido*, mille algupärane kuju on *speedo*. Mudelkoodist põhikoodi integreerimisel oli vokaal *ee* asendunud vokaaliga *ii*, mis näitab häälduspõhist kopeerimist.

Andmestikus leidis kolm koopiat, milles esines korraga nii morfoloogiline kui ka fonoloogiline kohandumine. Näites 66 esines *data* originaalkujul, kuid *flopile* oli integreeritud nii morfoloogiliselt (alaleütleva käände tunnus *-le*) ja fonoloogiliselt (*floppy* > *flopi*) (vt näide

66). Sarnaselt olid integreeritud ka verbid *vaibima* ja *fiilima* (näide 67), mis algupärasel kujul oleksid *to vibe* ja *to feel*. Lisaks olid mudelkoodi elemendid *vibe* ja *feel* kohandatud eesti keele hääldus- ja kirja-pildisüsteemile vastavaks. Tegu on atraktiivsete elementidega, millele on tähelepanu pööratud ka varasemates uurimustes. Näiteks teismeliste keele uurimuses tõlgendati sõna *vaib* ingliskeelse sõnana. (Vihman jt 2022). Verbi *fiilima* ortograafiline integreerumine on sarnane *spiido* integreerimisega, kus vokaal *e* on asendatud vokaaliga *i*. Jõgi (2014: 202) järgi integreeruvad morfoloogiliselt kohandatud verbid eesti keelde sageli *i*-tüvelistena; sama nähtus ilmneb ka siinse andmestiku verbide puhul.

(66) **Data** mahub ära aint vanakooli **flopile** („Mis sa tegid“, 5MIINUST)

(67) sa **vaibid**, sa **fiilid** mu meelt („Aluspükse“, 5MIINUST & nublu)

Analüüsi tulemused näitasid, et täielike koopiate hulgas esines kõige enam originaalkujulisi elemente. Morfoloogiliselt ja fonoloogiliselt integreeritud koopiad jagunesid laias laastus võrdselt. Lisaks esines üksikuid keelendeid, mis olid kohandunud nii morfoloogiliselt kui ka fonoloogiliselt. Morfoloogiline kohandumine oli vähem märgatav, mida võib osaliselt selgitada asjaoluga, et paljud inglise päritolu elemendid esinesid nominatiivis või kohakäänetes. Fonoloogiliselt integreeritud koopiad olid üldjuhul eesti keeles hästi kohanenud.

4.2. Valikulised koopiad

Valikulise kopeerimise juhtumeid leidus materjalis väga vähe ning piir nende ja tänapäevase kõnekeele vahel on hägune. Tinglikult võis valikulisteks koopiateks lugeda viis juhtumit. Valikulise kopeerimise puhul kombineeritakse materiaalseid, semantilisi, kombinatoorseid ja sageduslikke omadusi valikuliselt. See tähendab, et kopeeritakse üks või mitu omadust, kuid mitte kõiki. Tavaliselt on valikulise koopia puhul tegemist lausekonstruktsiooni või struktuuriga, mitte üksikute sõnadega. (Johanson 2023: 3–4). Üks valikulise kopeerimise viise on semantiline kopeerimine, mille puhul kanduvad ühest keelest teise tähendused või tähendusvarjundid. (Johanson 2023: 22). Valikulist kopeerimist esineb rohkem, kui kõneleja on pädev mudelkoodi kõneleja (Johanson 1993, viidatud Kask 2021 kaudu).

Valikuliste koopiate poolest paistis silma nublu tekst „Croissantid“, kus võis valikuliselt koopiaks lugeda kolm juhtumit: *laen akusid*, *pea pilvedes* ja *kolmnurkvõileib* (vt näited 68, 69 ja 70). Nendel juhtudel ei ole inglise keelt üle võetud vormiliselt, vaid kopeeritud oli semantilisi omadusi. Näiteks väljend *pea pilvedes* vastab ingliskeelsele idioomile *head in the clouds*, mille vorm on eestikeelne, kuid tähendus on üle kantud inglise keelest. Sarnaselt toimib ka fraas *laen akusid*, mis vastab ingliskeelsele fraasile *recharging one's batteries*. Samuti võib tõlgendada keelendit *kolmnurkvõileib* (ingl *triangle sandwich*) otsetõlkena, kusjuures eesti keeles on saanud väljendist liitsõna. Need näited illustreerivad, et valikuline kopeerimine on rääptekstides seotud eeskätt idiomaatiliste fraasidega.

(68) **Laen akusid**, varem hui laadisin /.../ („Croissantid“, nublu)

(69) **Pea pilvedes**, ise hoian maad ligi /.../ („Croissantid“, nublu)

(70) **Kolmnurkvõileib**, oi-ei („Croissantid“, nublu)

Samuti tuli esile fraas *ärme võõraks jää*, mis vastab inglise idioomile *don't be a stranger* (vt näide 71). Ka siinkohal oli vormiliselt tegu eestipärase fraasiga, mille tähendusstruktuur on kantud üle inglise keelest.

(71) Las ma libastun ja vajun läbi jää, kuid **ärme võõraks jää** („Ära ärata“, nublu)

Valikuliseks koopiaks võis tinglikult lugeda ka keelendi *hommikukaos* (ingl *morning chaos*) (vt näide 72). Nagu ka liitsõna *kolmnurkvõileib* puhul, oli ingliskeelne fraas on toodud otsetõlkena eesti keelde ning fraasist oli moodustunud liitsõna. Samas tuleb sõna *kaos* inglise sõnast *chaos*, mistõttu saaks analüüsida seda sõna ka segakoopia.

(72) Oh mis ime, tavaline, tüüpiline **hommikukaos** („Mis sa tegid“, 5MIINUST)

Kokkuvõttes võib öelda, et analüüsitud rääptekstides esines valikulist kopeerimist suhteliselt vähesel määral. See viitab sellele, et koodikopeerimine avaldus vaadeldud tekstides eeskätt täielike koopiate kaudu. Valikulised koopiad seostusid peamiselt inglise keelest pärinevate idiomatiliste väljenditega. Nende näidete liigitamine valikulise kopeerimise alla võib olla tinglik, sest sellised väljendid võivad kuuluda ka laiemasse tänapäevasesse eesti keelekasutusse, kuigi mõnes neist võib siiski peegelduda elementide algne võõrpäritolu (nt *hommikukaos*). Seega võib järeldada, et valikuline kopeerimine avaldus siin eelkõige semantilise ülekandena väljendite tasandil, samas kui selle roll üksiksõnade tasandil jääb tagasihoidlikuks.

4.3. Segakoopiad

Segakoopiate puhul on üks element kopeeritud valikuliselt ja teine täielikult; eriti sageli esineb sellist kopeerimist liitsõnade puhul (Johanson 2023: 32–33). Ka eesti uurimustes on segakoopiatena käsitletud peamiselt liitsõnu, mille üks komponent pärineb teisest keelest ja teine eesti keelest (Vihman jt 2022).

Vaadeldud tekstide põhjal võis selgeks segakoopiaks pidada liitsõna *superkained* (vt näide 73). Moodustunud segakooopia puhul on kasutatud intensiivistavat prefiksit *super*, keelend *kaine* pärineb eesti keeles:

(73) vaid täiesti kained; **superkained** („Aluspükse“, 5MIINUST & nublu)

Piiripealse juhtumina võib käsitleda alkohoolse kokteili nimetust *gintoonik* (vt näide 74). See põhineb ingliskeelsel fraasil *gin and tonic*, mis on eesti keeles realiseerunud liitsõnana. Kuigi mõlemad komponendid on inglise päritolu, on nende kohandumine erinev: *gin* säilitab

oma algkuju, samas kui *toonik* on fonoloogiliselt ja ortograafiliselt kohandatud eesti keelele. Selline varieeruv kohandamine muudab nähtuse liigitamise mitmeti tõlgendatavaks.

(74) Veel jooke, haara **gintonik** kaasa („Peo lõpp“, 5MIINUST)

Kokkuvõtteks võib öelda, et analüüsitud räpptekstides avaldus inglise keel peamiselt täielike koopiatena. Valikulist kopeerimist esines märksa harvem ning selle tõlgendamine võib olla mõnevõrra tinglik. Segakoopiaid esines üksikjuhtudel. Seega võib järeldada, et koodikopeerimine avaldub analüüsitud räpptekstides peamiselt kindlate leksikaalsete ja fraasiliste üksuste kaudu.

5. Arutelu

Räpptekstid on kirjaliku ja suulise väljenduse ristumiskoht – tekstid on küll kirjalikud, kuid kantud suulisest keelest. Sestap on räppmuusikas tugevalt esindatud keelekontaktid, keelekontaktidest johtuvad keelemuutused ja keelevarieerumine. Seetõttu võib nendest tekstidest leida arvukalt suulisele kõnele omaseid erijooni, sh mitmekeelsust, kuna neis ei järgita neis alati standardkeele norme. See loob soodsa pinnase mitmekeelsuseks ja erinevate keelte elementide kasutamiseks, mida ilmestavad hästi ka käesoleva töö valimisse kuuluvad räpptekstid.

Analüüsitud räpptekstides avaldunud mitmekeelsus ja inglise keele kasutus kattuvad üldjoontes varasemate uurimustega. Mitteinglisekeelsel räpiskeenel on räpptekstide üheks tunnusjooneks inglise keele kasutus (Androtsopoulus & Scholz 2002; Sadkouni 2022), mis iseloomustas ka siinse bakalaureusetöö valimisse kuuluvaid tekste. Varasemates uurimustes on rõhutatud ka räpptekstide rolli kultuuriliste viidete vahendamisel (Androtsopoulus & Scholz 2002: 18). Sama tendents ilmnas ka käesoleva uurimuse tulemustes, kus mitmekeelsus ja inglise päritolu elemendid olid sageli seotud rahvusvahelise räpp-, ja popkultuuri ning muude oluliste viidetega.

Viimaste aastate statistilised andmed (nt REL 2021) näitavad, et inglise keel on Eestis kõige laialdasemalt kasutatav võõrkeel. Inglise keele mõju kajastub ka räpptekstides, kuna inglise päritolu elemente esines järjepidevalt kõigis analüüsitud tekstides. Lisaks täielikele koopiatele ilmnas ka valikuliste ja segakoopiate kasutust, mis viitab inglise keele tugevale mõjule eesti keeleruumis ning selle loomulikule põimumisele noortekultuuri ja räpikeelega.

Räpptekstides ilmneb mitmeid ühiseid jooni noortekeelega. Kuigi TeKE („Teismeliste keel Eestis“) (2019–2022) teismeliste keele uuring keskendus noorte suulisele ja netikeelele, on inglise keele osakaal nendes andmetes ja räpptekstides üsna sarnane: suulises keeles moodustasid ingliskeelsed sõnad keskmiselt 3,3% ning minu andmestikus 3%. Virve-Anneli Vihman jt (2022) rõhutavad, et noortekeeles mängivad olulist rolli kõneleja individuaalsed valikud, mida võib täheldada ka räpptekstides artistide keelekasutuses. Üheks selgemaks ühisjooneks on interneti- ja sotsiaalmeediakultuuriga seotud sõnavara, mis on jõudnud nii noortekeelede kui ka räpptekstidesse.

Samas kui noortekeele uuringus domineerisid suhtluslikke funktsioone täitvad (nt *wow*, *bye*, *well*) ning hinnanguid ja emotsioone väljendavad sõnad (nt omadussõnad *cool* ja *creepy*) (Vihman jt 2022), siis minu analüüsis esines kõige rohkem substantiive ja nimesid. Suhtluslikke funktsioone täitvaid väljendeid oli räpptekstides vähem, kuna tegemist on küll

suuliseks esituseks mõeldud, kuid siiski teadlikult konstrueeritud ja kindla struktuuriga tekstidega. Spontaansena võib käsitleda peamiselt inglise päritolu interjektsioone (nt *yeah*), samas kui muud ingliskeelsed elemendid näivad olevat valitud teadlikel stilistilistel eesmärkidel.

Kõrvutades käesoleva uurimuse tulemusi Jannis Androtsopouluse (2010: 37–40) Saksa rändetaustaga räpparite tekstide uurimusega, ilmneb, et eri keelte kombineerimine täidab räppmuusikas olulisi stilistilisi funktsioone. Sarnaselt Androtsopouluse analüüsiga esines koodivahetus minu andmestikus sageli just refräänides, kus sellel on tõenäoliselt meeldejäävust suurendav roll. Lisaks inglise keelele tõi Androtsopoulus esile ka teise keelte, näiteks prantsuse ja hispaania keele kasutuse, mis tulid esile ka käesoleva uurimuse valimisse kuuluvates tekstides.

Aino Jõgi (2014: 202–203) järgi on eesti keelde laenatud inglise päritolu keelendid enamjaolt substantiivid (93,6%), millele järgnevad verbid (4%), seejärel omadus-. määr-, ja hüüdsõnad (2,4%). Üldjoontes kattuvad need tulemused ka käesoleva uurimuse tulemustega: enim esines substantiive, seejärel verbe ja väiksemas matus teisi sõnaliike. Samas tuleb arvestada, et kui Jõgi kirjeldas keele üldpilti, siis käesolev uurimus kümnele räpptekstile. Räpptekstide intertekstuaalne olemus mõjutas ka tulemusi, tuues esile märkimisväärsel hulga nimesid ja kultuurilisi viiteid, mis on žanrile iseloomulikud.

Sarnaselt soome tudengite bakalaureusetöödele (Rantanen 2025; Poso 2026), mis käsitlevad inglise keelt soome räpptekstides, selgus ka minu analüüsist, et kõige sagedamini kasutatakse substantiive, millele järgnevad verbid ja adjektiivid. Akseli Poso (2026) käsitles inglise-soome koodivahetuse esinemisvorme ja funktsioone Soome artistide Gettomasa ja Rekami räpptekstides ning leidis samuti, et otsesed laenud inglise keelest on sageli seotud nimede ja kultuuriliste viidetega, mis kattub minu tulemustega. Poso tulemuste järgi väljendab inglise elementide kasutus kultuurilist kompetentsi, samas kui nende integreerimine peegeldab kohalikku keelekasutust. Ka Julia Rantanen (2025), kes uuris inglise-eesti koodivahetust Soome artistide MELO ja good boys tekstides rõhutab, et inglise keel loob silla rahvusvahelise hiphopikultuuriga ning seda kasutatakse sageli siis, kui ingliskeelne väljend mõjub omakeelsest loomulikumalt või kannab täpsemat tähendusvarjundit.

Nii Julia Rantaneni (2025) kui ka Akseli Poso (2026) soome räpptekstide analüüsist selgus, et enim esines morfoloogiliselt ja fonoloogiliselt kohandatud koopiaid. Mõlema üliõpilase andmestikus esines terviklikke koopiaid vähem ning need olid enamasti seotud kultuuriliste viidetega. Ka minu andmestiku puhul olid enamik terviklikud koopiaid seotud nimede ja kultuuriliste viidetega, kuid erinevalt Poso ja Rantaneni tulemustest oli terviklikke

originaalvorme rohkem kui kohandatud koopiaid. Lisaks selgus, et kui Poso andmestikus esines rohkem morfoloogilist integreerumist, näitasid minu tulemused suuremas osas fonoloogilist. Morfoloogilist kohandumist oli siinses töös vähem märgata, kuid seda tulemust mõjutab asjaolu, et paljud inglise päritolu elemendid esinesid nominatiivis või kohakäänetes.

Käesoleva töö tulemused kattuvad osaliselt ka Helin Kase (2021) tulemustega. Tema analüüsist selgus, et blogides ja vlogides domineerisid täielikud koopiaid (88,9%), millele järgnesid segakoopiaid (7,3%) ja valikulised koopiaid (3,8%). Ka käesolevas materjalis esines enim täielikke koopiaid: 90 koopiast 83 ehk 92,2% olid täielikud koopiaid, valikulisi koopiaid esines 5 ehk 5,5% ning segakoopiaid 2 ehk 2,2%. Seega iseloomustab nii blogisid, vloge kui ka räpptekste täielike koopiate domineerimine. Erinevus ilmneb aga teiste koopiatüüpide osakaalus: blogides ja vlogides esines rohkem segakoopiaid, samas kui räpptekstides tuli suhteliselt enam esile valikulisi koopiaid.

Koodivahetus on tihedalt seotud multimodaalse intertekstuaalsusega. Muusikas moodustavad laulusõnad, keel, meloodia ja rütm, samuti muusikavideod eraldi tähenduskihid, kusjuures mitme keele kaasamisel kujuneb omaette tähenduskiht. Seega võib koodivahetus hõlbustada mitmekihilise sõnumi edastamist. Näiteks on Lõuna-Californias ja Texases levinud inglise ja hispaania keelte segamine, mis on loonud keelevariandi Spanglish, mille kasutamine näitab kõrget kakskeelset pädevust (nt Mellow Man Ace ja Shakira muusikas). Muusikaartistid otsivad pidevalt uusi ja innovaatilisi võimalusi eneseväljenduseks ja silmapaistmiseks, mille üheks väljundiks on mitmekeelsuse kasutamine. (Picone 2024)

Näiteks Osmer Balam ja Jacob Shelton (2023) on inglise-eesti koodivahetust uurides leidnud, et latiino räpis on tekstide põhikeel inglise keel, samas toimub palju üleminekuid hispaania keelele eri sõnaliikide lõikes, samuti toimub vastupidiseid üleminekuid (kokku 316 üleminekut 12 tekstis). Käesoleva uurimuse tulemused näitavad teistsugust mustrit. Eesti räpptekstides esineb mitmekeelsust ja inglise keele kasutust pigem tagasihoidlikult ning see ei ole tekstide domineeriv tunnusjoon. Erandiks on kakskeelsetena konstrueeritud tekstid „Universum“ ja „für Oksana“.

Inglise keele läbiv kasutus kinnitab asjaolu, et inglise keel on mitte-inglisekeelsel räpiskeene üks tunnusjooni (Androtsopoulus & Scholz 2002). Samuti näitab analüüs, et Eesti räppmuusika on mõjutatud välismaistest eeskujudest, mida on rõhutatud ka varasemates uurimustes (Vallaste 2018; Tamm 2021). Inglise keele vähene, aga läbiv kasutus näitab, et inglise keele kasutus ei ole Eesti räpptekstides keskses positsioonis, kuid see on tekstides alati olemas. Järjepidev kasutus võib jätta mulje, nagu inglise keel ohustaks eesti keelt, aga reaalsuses toimib see stilistilise elemendina, mis võimaldab lisada tähenduskihte ja suhestuda globaalse

räpiskeenega. Nagu ka noorte suulises keeles (Vihman jt 2022), moodustab inglise keel räpptekstides tagasihoidliku osa. Koodivahetuse ulatus sõltub tihtipeale ka konkreetsest artistist või räpptekstist. Seega võib öelda, et inglise keele kasutus räpptekstides on mitmekülgne ning lahutamatu osa räppmuusika olemusest.

Kokkuvõte

Bakalaureusetöö eesmärk oli uurida inglise keele kasutust valitud eestikeelsetes räpptekstides. Analüüs põhines kümnest räpptekstist koostatud korpusel ning ühendatud olid kvantitatiivne ja kvalitatiivne uurimismeetod. Töös otsisin vastuseid järgmistele uurimisküsimustele: milliseid keeli räpptekstides esineb, milliseid elemente inglise keelest kopeeritakse ning millisel kujul inglise keel räpptekstides esineb.

Alustuseks soovisin teada, millised keeled on räpptekstides esindatud. Analüüsist selgus, et 87,3% keelenditest olid eestikeelsed, 3% ingliskeelsed, 6,1% soomekeelsed, 2,6% venekeelsed ning 1% muukeelsed. Muude keelte alla kuulusid prantsuse, itaalia, hispaania, ladina, jaapani, hiina, rootsi, šoti ja slaavi päritolu sõnad ja nimed. Seega näitas räpptekstide keeleline koosseis keelelist mitmekesisust. Kuigi suurima osakaalu moodustas soome keel, esines kõigi tekstide peale kokku kõige rohkem ingliskeelseid üksusi. Eriti paistis silma prantsuse keel, kust pärines 11 erinevat keelendit. Erandjuhtumiteks olid vene ja soome keel, mille osakaal pärines enamjaolt kakskeelsena konstrueeritud tekstidest. Teistes tekstides esines vene ja soome keelt üksikutel juhtudel.

Teiseks uurisin, milliseid elemente inglise keelest kopeeritakse. Selgus, et inglise keelest kopeeriti kõige rohkem substantiive ja nimesid. Sageduselt järgmised olid verbid, interjektsioonid ja adjektiivid, kusjuures verbid esinesid üldjuhul fraaside koosseisus. Lisaks esinesid üksikud pronoomenid, lühendid, konjunktsioon ja eitussõna. Enim esines koodivahetust leksikaalsete elementide näol, kuid oli ka lauseüleseid üleminekuid inglise keelele. Oli näha, et inglise keel toimis eelkõige stilistilise ja intertekstuaalse ressursina, kuid seda kasutati ka globaalse hiphopikultuuri väljendamiseks. Temaatiliselt väljendati inglise keelega muusika ja muusikaloomega seotud sõnavara, peosõnavara ja identiteeti.

Kolmanda ehk viimase uurimisküsimusega soovisin teada, millisel kujul inglise keel räpptekstides esineb. Selleks analüüsisin ingliskeelseid elemente Johanson'i koodikopeerimise mudeli alusel. Materjalis tuli esile 90 koopiat, millest 83 ehk 92,2% olid täielikud, 5 ehk 5,5% olid valikulised ning 2 ehk 2,2% olid segakoopiad. Enamik inglise keelenditest on täielikud koopiad (65), mis on üle kantud terviklikul kujul. Vähem esines integreeritud koopiaid (kaheksa häälikuliselt ja seitse morfoloogiliselt). Lisaks esines kolm koopiat, mis olid integreeritud korraga nii häälikuliselt kui ka morfoloogiliselt.

Bakalaureusetöö tulemused lähevad üldjoontes kokku ka noortekeele uurimusega (Vihman jt 2022) ning soome bakalaureusetööde tulemustega (Rantanen 2025; Poso 2026). TeKE („Teismeliste keel Eestis“) noortekeele korpusel uurimises leiti, et eesti noorte suulisest kõnest

moodustas inglise keel 3,3%, räpptekstides olid inglise päritolu 3% keelenditest. Nagu ka Rantaneni ja Poso uurimustes, kanti minu andmestikus üle enim substantiive. Androtsopoulus tõi välja, et saksa rändetaustaga räpparite tekstides tulid esile lisaks inglise keelele kõrge prestiižiga prantsuse ja hispaania keel (Androtsopoulus 2010: 39), neid keeli esines ka minu andmestikus.

Suuremad erinevused joonistusid välja ülekannete vormides. Kui Poso (2026) ja Rantaneni (2025) uurimuses toodi välja, et enim kasutati soome keelde integreerimisel morfoloogilist ja fonoloogilist integreerimist, siis minu andmestik näitas enim täielikke integreerimata koopiaid. Lisaks eristub eesti räppmuusika sellistest räpimaastikest, kus kakskeelsus on tavapärane ja keskne nähtus, näiteks inglise-hispaania keelekontaktiga latinode räpis. Nagu siinsest uurimusest selgus, esines koodivahetus märksa tagasihoidlikumalt – inglise keele roll on pigem stilistiline ning see ei kujunda märkimisväärselt teksti struktuuri.

Käesolev uurimistöö andis ülevaate mitmekeelsuse, täpsemalt inglise keele kasutamisest eesti räpptekstides ning täiendas seeläbi teadmisi eesti räpptekstide keelsuse ja neis avalduvate keelekontaktide kohta. Uurimus tõi esile, millised keeled analüüsitud tekstides esinevad, milliseid inglise päritolu elemente kasutatakse ning millisel kujul need räpptekstides esinevad. Seega aitab uurimus paremini mõista, millistes vormides inglise keelt eesti räppmuusikas kasutatakse ning kuidas inglise keel ja mitmekeelsus toimivad eesti räppkultuuri osana. Edasistes Eesti räpptekstide uurimustes võiks põhjalikumalt keskenduda kõnekeelsete väljendite kasutusele ning võrrelda neid lähemalt noortekeelega. Samuti vääriskid lähemat analüüsi ingliskeelsete elementide intertekstuaalsus ja funktsioonid ning kuidas need mõjutavad räpptekstide poeetikat, rütmi ja stilistilist ülesehitust. Viimaks võiks koostada ulatuslikuma võrdluse artistide ja ajastute lõikes.

Kirjandus

Kirjalikud allikad

- Allik, Heli. 2016. Selle maa keel. Eesti räppluule kõnest ja kurjast. *Vikerkaar*. <https://www.vikerkaar.ee/selle-maa-keel-eesti-rappluule-konest-ja-kurjast/>. (Vaadatud 27.02.2026).
- Androutsopoulos, Jannis & Arno Scholz. 2002. On the recontextualization of hip-hop in European speech communities: A contrastive analysis of rap lyrics. *PhiN* 19. 1–42.
- Androutsopoulos, Jannis. 2010. Multilingualism, Ethnicity and Genre in Germany's Migrant Hip Hop. *The Languages of Global Hip Hop (Advances in Sociolinguistics)*, 19–43. London: Continuum.
- Appel, René & Pieter Muysken. 1987. Code switching and code mixing. *Language contact and bilingualism*, 118–120. London: Hodder Education Publishers.
- Astmäe, Asko. 2019. Viimane lumi ja tasuta WiFi – eesti räpilüürika evolutsioon 90ndatest tänapäevani. *Müürileht*. <https://www.muurileht.ee/viimane-lumi-ja-tasuta-wifi-eesti-rapiluurika-evolutsioon-90ndatest-tanapaevani/>. (Vaadatud 24.03.2026).
- Banda, Felix. 2019. Beyond language crossing: exploring multilingualism and multicultural identities through popular music lyrics. *Journal of Multicultural Discourses* 14 (2019). 1–17. 10.1080/17447143.2019.1645144.
- Balam, Osmer & Jacob Shelton. 2023. The Use of Spanglish in Latin Rap Music: An Analysis of Inter- and Intraclausal Code-Switching. *Bilingual Review/Revista Bilingüe* 35(1). 32–52.
- Diallo, David. 2015. Intertextuality in Rap Lyrics. *Revue française d'études américaines* 142(1). 40–54.
- Dictionary. 2026. Rap. *The Dictionary for the Real World*. <https://www.dictionary.com/browse/rap>. (Vaadatud 23.04.2026).
- Eesti Digiraamatute Keskus. <https://edrkpood.live.edrk.ee/book/9789916419465/sonatants>. (Vaadatud 01.04.2026).
- ERR. 2024. Gameboy Tetris: eestlane toriseb alati. *ERR Eeter*. <https://eeter.err.ee/1609336377/gameboy-tetris-eestlane-toriseb-alati>. (Vaadatud 05.03.2026).
- Escoto, Aina March & Miquel Bennasar Torrens. 2012. Rap the language. *Publicaciones Didácticas*. 55–62.

- Gilbers, Steven. 2025. 'Listen when I Flip the Linguistics': Linguistic Approaches to Rap and the Case of 2Pac. *Cambridge Companion to Global Rap*. 72–87. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781009099738.005>.
- Jenkins, Jennifer. 2009. English as a Lingua Franca: interpretations and attitudes. *World Englishes* 28. 200–207. 10.1111/j.1467-971X.2009.01582.x.
- Johanson, Lars. 1993. Code-copying in immigrant Turkish. Guus Extra & Ludo Verhoven (toim), *Immigrant Languages in Europe*, 197–221. Clevedon, Philadelphia & Adelaide: Multilingual Matters.
- Johanson, Lars. 2002. Do languages die of 'structuritis'? The role of code-copying in language endangerment. *Rivista di Linguistica* 14(2). 249–270.
- Johanson, Lars. 2005. On copying grammatical meaning. *Sprachtypologie und Universalienforschung* 58(1). 75–83.
- Johanson, Lars. 2023. *Code Copying: The Strength of Languages in Take-over and Carry-over Roles*. Leiden: Brill. <https://doi.org/10.1163/9789004548459>.
- Juur, Mart. 2010. 101 *Eesti popmuusika albumit*. Tallinn: Varrak.
- Jõgi, Aino. 2014. *Inglise päritolu sõnad eesti keeles*. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.
- Järvekülg, Made. 2025. *Inglise-eesti koodikopeerimine 9. klassi õpilaste kirjandites*. Tallinna Ülikool, humanitaarteaduste instituut. Magistritöö. <https://www.etera.ee/zoom/208157/view?page=1&p=separate&search=koodikopeerimine&tool=search&view=0,0,2480,3509>. (Vaadatud 02.03.2026).
- Järvekülg, Madis. 2012. *Piiri konstrueerimine ajakirjanduses klassikalise ja popmuusika vahel Sirbi ja Areeni näitel*. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut. Bakalaureusetöö. <https://dspace.ut.ee/items/7deffb05-95b5-4176-bf3b-a6c74807fc9a>. (Vaadatud 23.04.2026).
- Kaldma, Kristel. 2014. *Riigi roll popmuusika tootmises, levitamises ning tarbimises Martin Cloonani teooria alusel ja Eesti raadiojaamade näitel*. Tartu Ülikool, riigiteaduste instituut. Bakalaureusetöö. <https://dspace.ut.ee/items/5f2cf5a0-46d6-431f-8a1d-88c231af76d5>. (Vaadatud 23.04.2026).
- Kalmus, Veronika, Anu Masso & Merle Linno. 2015. Kvalitatiivne sisuanalüüs. *Sotsiaalse Analüüsi Meetodite ja Metodoloogia õpibaas*. <https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys/>. (Vaadatud 23.04.2026).
- Kaljuvee, Kristel. 2015. S1LMATEADE ennustab naeru, pisaraid ja ajakohast poeesiat. *Virumaa Teataja*. <https://virumaateataja.postimees.ee/3372137/s1lmateade-ennustab-naeru-pisaraid-ja-ajakohast-poesiat>. (Vaadatud 01.04.2026).

- Kask, Helin. 2021. *English-Estonian code-copying in Estonian blogs and vlogs*. Väitekirj. Tallinn: Tallinna Ülikooli Kirjastus.
- Kask, Helin. 2025. Inglise keele kasutusest Eesti taskuhäälingutes ja vlogides. *Philologia Estonica Tallinnensis* 10. 80–107. DOI:10.22601/pet.2025.10.869.
- Kaur, Rahel Ariel & Emilia Kõiv. 2026. Eesti räpilahingute poeetika ja poliitika. *Eesti humanitaarteaduste aastakonverentsi ettekanne*. <https://ehak2026.ee/ee/ehak/programm/>. (Vaadatud 17.05.2026).
- Keyes, Cheryl Lynette. 2004. *Rap music and street consciousness*. Urbana Chicago: University of Illinois Press.
- Kohlmann, Sten. 2017. Intervjuu: verivärske EP valmis saanud 5miinust räägib suu puhtaks. *Life X Hooligan Hamlet*. <http://life.hooliganhamlet.com/2017/06/intervjuu-verivarske-ep-valmis-paugutanud5miinust-raagib-suu-puhtaks/>. (Vaadatud 12.03.2026).
- Koreinik, Kadri & Tõnu Tender. 2013. Eesti keelest rahvaloendusel. *Emakeele Seltsi aastaraamat* 59. 77–102. doi:10.3176/esa59.04.
- Klaus, Väino. 2021. Inglispärase grammatika pealetung. *Sirp*. <https://www.sirp.ee/inglisparase-grammatika-pealetung/>. (Vaadatud 21.03.2026)
- Kõiva, Mare & Aimar Ventsel. 2022. Koodivahetus praeguses muusikas. *Sirp*. <https://www.sirp.ee/koodivahetus-praeguses-muusikas/>. (Vaadatud 24.03.2026)
- Kärner, Lee. 2018. *Ingliskeelsete pop- ja rocklaulude tõlkimine nõukogude Eesti vabariigis*. Tallinna Ülikool, humanitaarteaduste instituut. Magistritöö. <https://www.etera.ee/zoom/45460/view?page=1&p=separate&tool=info&view=499,0,1987,1937>. (Vaadatud 23.04.2026).
- Lajal, Lisanna. 2023. *Eesti räpptekestide ja rahvaluule poeetika võrdlev analüüs*. Bakalaureusetöö. Tartu: Tartu Ülikool.
- Liadi, Olusegun. 2012. Multilingualism and Hip Hop Consumption in Nigeria: Accounting for the Local Acceptance of a Global Phenomenon. *Afrika Spectrum: Deutsche Zeitschrift für Gegenwartsbezogene Afrikaforschung* 47. 3–19. 10.1177/000203971204700101.
- Linno, Saara Lotta & Liina Lukas. 2022. Mitmekeelsus Eesti luules. *Keel ja Kirjandus* 65(8-9). 792-811. 10.54013/kk776a10.
- Linno, Saara Lotta. 2026. Naisrappareid ja keeled: Eesti räpi poeetika mitmekeelsusest. *Eesti humanitaarteaduste aastakonverentsi ettekanne*. <https://ehak2026.ee/ee/ehak/programm/>. (Vaadatud 17.05.2026).
- Lotman, Rebekka. 2022. Põgenev luule. Tähelepanekuid ja märkmeid eesti insta- ja räppluulest. *Keel ja Kirjandus* 65(4). 291–308. DOI:10.54013/kk772a1.

- Lotman, Rebekka. 2026. Mitmekeelsus 21. sajandi noorteluules: diakrooniline ülevaade ajakirja Värskes Rõhk luuleloomingust. *Eesti humanitaarteaduste aastakonverentsi ettekanne*. <https://ehak2026.ee/ee/ehak/programm/>. (Vaadatud 17.05.2026).
- Mackey-Kallis, Susan. 2024. Rap music. *EBSCO*. <https://www.ebsco.com/research-starters/history/rap-music>. (Vaadatud 27.02.2026).
- Maher, Natalie. 2018. The 16 Best Hip-Hop Ad-Libs of the 21st Century: ‘Yugh,’ ‘It’s Lit!’ and More. *Billboard*. <https://www.billboard.com/media/lists/best-hip-hop-ad-libs-brrr-its-lit>. (Vaadatud 12.04.2026).
- Malmi, Eric, Pyry Takala, Hannu Toivonen, Tapani Raiko & Aristides Gionis. 2016. DopeLearning: A Computational Approach to Rap Lyrics Generation. *In Proceedings of the 22nd ACM SIGKDD International Conference on Knowledge Discovery and Data Mining (KDD '16)*. 195–204. New York: Association for Computing Machinery. <https://doi.org/10.1145/2939672.2939679>.
- Mayer, Rudolf, Robert Neumayer & Andreas Rauber. 2008. Rhyme and Style Features for Musical Genre Classification by Song Lyrics. *ISMIR 2008 - 9th International Conference on Music Information Retrieval*. Philadelphia: Drexel University. 337–342.
- Muusikaplaneet. 2026. R2 “AASTAHITT”. <https://muusikaplaneet.ee/aastahitt/>. (Vaadatud 23.02.2026).
- Nestor, Siim. 2019. EESTI TIPP-40 MUUSIKAS | Suur Papa on tagasi! *Eesti Ekspress*. <https://ekspress.delfi.ee/artikkel/86778065/eesti-tipp-40-muusikas-suur-papa-on-tagasi>. (Vaadatud 21.02.2026).
- Noot, Mihkel. 2017. Musta Q pärand ja homeless couture – mis toimub eesti räpiskeenel? *Müürileht*. <https://www.muurileht.ee/musta-q-parand-ja-homeless-couture-mis-toimub-eesti-rapiskeenel/>. (Vaadatud 24.03.2026).
- Noot, Mihkel. 2019. Eesti räpi Metsik Lääs aastal 2018. *Müürileht*. <https://www.muurileht.ee/eesti-rapi-metsik-laas-aastal-2018/>. (Vaadatud 12.03.2026).
- Ojakäär, Valter. 1983. *Popmuusikast*. Tallinn: Eesti Raamat.
- Oxford English Dictionary 2026. <https://www.oed.com/>. (Vaadatud 17.05.2026).
- Pettai, Birgit. 2019. *Räpptekestide temaatika 5miinuse, Küberünnaku ja Karmo, Stupid F-i ning Bad Arti näitel*. Bakalaureusetöö. Tartu: Tartu Ülikool.
- Picone, Michael. 2024. Lyrical Code-Switching, Multimodal Intertextuality, and Identity in Popular Music. *Languages* 9(11). 349. 10.3390/languages9110349.
- Poso, Akseli. 2026. "älä fronttaa": Use and functions of code-switching in Finnish hip hop rhymes. Bakalaureusetöö. University of Jyväskylä.

- Praakli, Kristiina. 2009. *Esimese põlvkonna Soome eestlaste kakskeelne keelekasutus ja koodikopeerimine*. Väitekirj. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Praakli, Kristiina & Kadri Koreinik. 2020. Keelemuutus vs. sotsiolingvistiline muutus: Eesti keele sotsioperioodid re-revisited. *Keel ja Kirjandus* 63 (11). 915–934. 10.54013/kk756a1.
- Praakli, Kristiina. 2021. Midagi vana, midagi uut – tähelepanekuid Saksamaa eesti keelest. *Oma Keel* (2), 12–18.
- Päll, Kristiane. 2020. *Eesti räppluule vormivõtted 12EEK Monkey näitel*. Bakalaureusetöö. Tallinna Ülikool, humanitaar- ja sotsiaalskeemide instituut.
- Päll, Kristiane. 2023. *Räpptekstide käsitlemine 8. klassi näitel*. Magistritöö. Tallinna Ülikool, humanitaar- ja sotsiaalskeemide instituut. <https://www.etera.ee/zoom/200770/view?page=1&p=separate&tool=info>. (Vaadatud 24.03.2026).
- Raadio 2. 2017. *Eesti hip-hop auhindadel võidutsesid 5miinust ja Tommy Cash*. <https://r2.err.ee/668788/eesti-hip-hop-auhindadel-voidutsesid-5miinust-ja-tommy-cash>. (Vaadatud 05.03.2026).
- Raadio 2. Aastahitt. <https://r2.err.ee/1037100/aastahitt>. (Vaadatud 12.04.2026).
- Rantanen, Julia. 2025. *Rakas Ystävä, neediksä happy?: Language mixing in finnish hip-hop lyrics*. Bakalaureusetöö. University of Jyväskylä.
- Ratt, Silja. 2017. *Inglise-eesti koodikopeerimine Maria Rannavälja vlogides*. Bakalaureusetöö. Tallinna Ülikool, humanitaar- ja sotsiaalskeemide instituut. Tallinn.
- Roosileht, Helin. 2013. *Inglise-eesti koodikopeerimine blogides*. Tallinna ülikool, humanitaar- ja sotsiaalskeemide instituut. Magistritöö. <https://www.etera.ee/zoom/76720/view?page=1&p=separate&search=koodikopeerimine%20AND%20roosileht&tool=search&view=460,499,1920,1154>. (Vaadatud 24.03.2026).
- Sadkouni, Anas. 2022. *Code-Switching in Moroccan Rap Music: The Case of Male Rappers*. Bakalaureusetöö. Université Sultan Moulay Slimane. 10.13140/RG.2.2.12465.56160.
- Statistikaamet. 2022. Rahvaloendus. 76% Eesti rahvastikust oskab mõnda võõrkeelt. *Statistikaameti kodulehekülge*. <https://rahvaloendus.ee/et/uudised/rahvaloendus-76-eesti-rahvastikust-oskab-monda-voorkeelt>. (Vaadatud 23.03.2026).
- Sõnaveeb. 2026. EKI Ühendsõnastik. <https://sonaveeb.ee/>. (Vaadatud 19.05.2026).
- Zabrodskaja, Anastassia & Helin Kask. 2016. Eesti keele kontaktid. – Eesti inimarengu aruanne 2016/2017. Eesti rändeajastul. Peatoim Tiit Tammaru, kaastoim Raul Eamets, Kristina Kallas. Tallinn: Eesti Koostöö Kogu. 177–185.

- Zõbin, Janno. 2017. Eesti räpp: nišimuusikast noorte häälekandjaks. *ERR*. <https://kultuur.err.ee/601302/eesti-rapp-nisimuusikast-noorte-haalekandjaks>. (Vaadatud 27.02.2026).
- Tamm, Daniel. 2021. Nublu ja eesti räpi pehme kõhualune. *Sirp*. <https://www.sirp.ee/nublu-ja-eesti-rapi-pehme-kohualune/>. (Vaadatud 24.03.2026).
- Tilk, Toomas & Toomas Aru. 2006. *Eesti räpptekstide kogumik*. Pärnu: Meedia.
- Vallaste, Triin. 2018. The Emergence of Estonian Hip-Hop in the 1990s. *Res Musica* 10 (2018). 63–83.
- Vallaste, Triin. 2019. Eestikeelse räppmuusika kujunemisest 1990. aastatel. *Vikerkaar* 3 (2019). 69–76.
- Van Erp, Zoë. 2025. *A Comparative Analysis of Non-native Communication in Native Dutch lyrics. An Investigation into Codeswitching in native Dutch lyrics in the genres HipHop and Pop*. Bakalaureusetöö. Radboud University Nijmegen.
- Verschik, Anna. 2004. Koodivahetus meil ja mujal. *Keel ja Kirjandus* 1. 25–45.
- Verschik, Anna. 2006. Koodikopeerimise mudel: tõlgendades keelekontakte mikrotasandil. Ilona Tragel & Haldur Õim (toim), *Teoreetiline keeleteadus Eestis II*, (Tartu Ülikooli üldkeeleteaduse õppetooli toimetised), 97–111. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Verschik, Anna. 2012. Keelekontaktide uurimise võlu (ja kasu). *Keel ja Kirjandus* 55(8-9). 658–673. 10.54013/kk658a8.
- Verschik, Anna. 2017. English-Estonian code-copying in blogs: combining a contact linguistic and cognitive approach. *Cognitive Contact Linguistics. Berlin-Boston: De Gruyter Mouton* 51–80. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.31550.79682>.
- Vihman jt 2022 = Vihman, Virve-Anneli, Kristiina Praakli, Maarja-Liisa Pilvik, Mari-Liis Korkus. 2022. Kas noored on inglise keelega obsessed? Millest räägivad korpusandmed? *Philologia Estonica Tallinnensis* 7. 292–322. <https://doi.org/10.22601/PET.2022.07.11>.
- Voolaid, Helena. 2017. *Inglise-eesti koodikopeerimine raadiojaama Sky Plus hommikuprogrammis*. Tallinna Ülikool, humanitaarteaduste instituut. Bakalaureusetöö. <https://www.etera.ee/zoom/30919/view?page=1&p=separate&tool=info>. (Vaadatud 27.02.2026)
- Võõrsõnade Leksikon. 2012. <https://arhiiv.eki.ee/dict/vsl/>. (Vaadatud 19.05.2026).
- Väär, Sigrid. 2012. *Popmuusika kui kultuuripärand ja selle väärtustamine Eestis*. Tartu Ülikool ajaloo- ja arheoloogia instituut. Bakalaureusetöö.

https://vana.muuseum.ee/uploads/files/sigrid_vaar_popmuusika_kultuuriparand.pdf.

(Vaadatud 23.02.2026).

Audio- ja videoallikad

Nublu ja Reket. 2018. Mina ka. <https://open.spotify.com/track/0e3Eh5SmHCXDs7ee0IHpc2>.
(Vaadatud 17.05.2026).

5MIINUST ja nublu. 2019. Aluspükse. <https://www.youtube.com/watch?v=1avzhENP3FI>.
(Vaadatud 17.05.2026).

5MIINUST. 2020. Peo lõpp. <https://open.spotify.com/track/3s8MM2twymVva7oi9EP5GX>.
(Vaadatud 17.05.2026).

Nublu ja Gameboy Tetris. 2020. für Oksana.
<https://www.youtube.com/watch?v=fgJqak4BuzQ>. (Vaadatud 17.05.2026).

Nublu ja Mikael Gabriel. 2020. Universum.
<https://open.spotify.com/track/7IoTZnck9r11NCj5M0QG81>. (Vaadatud 17.05.2026).

Nublu. 2020. Croissantid. <https://open.spotify.com/track/4YykkY2TXRlgY4FO4ddCuV>.
(Vaadatud 17.05.2026).

Nublu ja Gameboy Tetris. 2021. Paraadna.
<https://open.spotify.com/track/5VEZQNZWszKb1Y2jB8SWJ>. (Vaadatud 17.05.2026).

5MIINUST. 2021. Koptereid. <https://open.spotify.com/track/4QWbJNAWatPr3j065e3N7H>.
(Vaadatud 17.05.2026)

5MIINUST 2021. ?Mis sa tegid.
<https://open.spotify.com/track/4VJpJ0g4b0KqF7KZHiwOpV>. (Vaadatud 17.05.2026).

Nublu. 2023. Ära ärata. <https://www.youtube.com/watch?v=m-sujxQc5A0>. (Vaadatud 17.05.2026).

Love it or hate it: English usage in Estonian artists 5MIINUST and nublu rap lyrics summary

The aim of this thesis was to analyse English elements in Estonian rap lyrics. The analysis was based on a corpus consisting of ten rap lyrics by the Estonian rap artists 5MIINUST and nublu. Both quantitative and qualitative research methods were used. The study focused on the following research questions: which languages are used in rap lyrics, which English elements are copied, and in what form these elements are copied. To analyse the form of these elements, this study uses Lars Johanson's code-copying model, as it provides an effective framework for explaining how English elements are incorporated into the Estonian language.

As English is currently the most widely spoken foreign language in Estonia, it is unsurprising that English has a strong influence on Estonian, particularly on youth language and culture. English is spoken most actively among Estonians aged 15–29 (Statistikaamet 2022), and studies have shown that English elements make up approximately 3% of spoken youth language (Vihman jt 2022). In this context, rap music as a part of youth culture provides a relevant environment for observing the influence of English on Estonian. At the same time, multilingualism itself is not a new phenomenon in Estonia, as language contact and the coexistence of multiple languages have historically been part of Estonian linguistic culture (Linno & Lukas 2022).

Firstly, I wanted to find out which languages are used in Estonian rap lyrics. The analysis showed that 87.3% of the linguistic elements were Estonian, 3% English, 6.1% Finnish, 2.6% Russian and 1% elements from other languages. Other languages included French, Italian, Spanish, Latin, Japanese, Chinese, Swedish, Scottish and Slavic elements and names. Therefore, it can be said that Estonian rap lyrics are linguistically diverse.

Among the other languages, French words were used the most (11 different words). Most of the Finnish elements appeared in the song „Universum“, while most Russian elements occurred in the song „für Oksana“. Thus, although Finnish elements formed the largest proportion of foreign-language elements overall, English was the most dominant foreign language across the texts.

The second research question focused on what kinds of English elements are copied. The analysis showed that nouns and names were copied from English most frequently. Verbs, interjections and adjectives occurred less often, and the verbs were usually part of a phrase. In addition, there were single pronouns, abbreviations, a conjunction and a negative word. The

copied elements were mainly lexical items, although some intersentential switches also occurred. English was used as a stylistic and intertextual resource and also to express hip hop culture. In terms of themes, English was mostly used in connection with music, partying, identity and hip hop culture.

The final research question was about the form of English elements copied into Estonian rap lyrics. To answer this question, I analysed the English elements using Lars Johanson's code-copying model (Johanson 2023). In total, 90 copied elements were identified: 83 (92.2%) were global copies, 5 (5.5%) selective copies and 2 (2.2%) mixed copies. Most global copies were used without integration. However, there were eight phonologically integrated and seven morphologically integrated copies. Three global copies showed both phonological and morphological integration.

This bachelor's thesis gave an overview of the use of English in Estonian rap lyrics, thereby contributing to the understanding of the linguistic nature of Estonian rap and the language contacts reflected in it. The study highlighted which languages are present in the analysed texts, which elements of English origin are used, and in what forms they appear in rap lyrics. Future research on Estonian rap lyrics could focus more on the use of colloquial expressions and compare them more closely with youth language. The intertextuality and functions of English elements, as well as their influence on the poetics, rhythm and stylistic structure of rap lyrics, would also merit closer analysis. Finally, a more extensive comparison could be made across artists and eras.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Teele Särekanno,

- 1) annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Love it or hate it: inglise keele kasutus Eesti räpptekstides 5MIINUSE ja nublu näitel“, mille juhendaja on Kristiina Praakli, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada Tartu Ülikooli digitaalarhiivi kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;
- 2) annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi kaudu Creative Commons'i litsentsiga

CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;

- 3) olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;
- 4) kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

20.05.2026